

Instytut
Studiów
Strategiczných

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

**FUNDACJI INSTYTUT STUDIÓW
STRATEGICZNYCH**

W ROKU 2009

W 2009 roku Fundacja Instytut Studiów Strategicznych zajmowała się aktualnymi problemami pojawiającymi się na arenie międzynarodowej. W związku z obszarem swojej działalności, ISS prowadzi siedem głównych projektów i programów badawczych, z których każdy zorientowany jest na inną sferę problemową, dotyczącą polityki zagranicznej i wewnętrznej Polski, integracji i stosunków międzynarodowych.

Są to:

- Polska w Unii Europejskiej
- Nowy Kształt Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego
- Polska Polityka Wschodnia
- INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom
- Bezpieczeństwo energetyczne (czasowo zawieszony)
- Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej 2006-2010 (czasowo zawieszony)
- Instytut dla Organizacji Pozarządowych

Bardzo ważną częścią działalności Instytutu w ramach programu INDEX były prace nad wydaniem *Księgi Sprawiedliwych wśród Narodów Świata*.

W roku 2009 organizowaliśmy konferencje międzynarodowe, seminaria eksperckie i debaty publiczne, z zakresu tematycznego realizowanych w Instytucie projektów badawczych. Realizowaliśmy także wiele projektów i programów zorientowanych na środowiska organizacji pozarządowych, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, szkół średnich.

Polska w Unii Europejskiej

II Forum Polityki Europejskiej

Polska i Unia Europejska – Współpraca, Wyzwania i Perspektywy

Termin: 8-9 października 2009 r.

Miejsce realizacji: Hotel Radisson Blu, Kraków

Partnerzy: Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Kwatera Główna NATO

Patronat medialny: TVP INFO, „Gazeta Wyborcza”, „Stosunki Międzynarodowe”, „The Warsaw Voice”

Koordynator: Szymon Karwacki

Opis:

W sali konferencyjnej krakowskiego Hotelu Radisson Blu odbyło się dwudniowe, II Forum Polityki Europejskiej, zatytułowane: „Polska i Unia Europejska – Współpraca, Wyzwania i Perspektywy”. Zorganizowana przez krakowską Fundację Instytut Studiów Strategicznych, przy współpracy z Kwaterą Główną NATO oraz Fundacją Konrada Adenauera w Polsce. Konferencja zgromadziła wielu znamienitych gości z kraju i zagranicy.

Pierwszy dzień konferencji (8 października) otworzyła Prezes Zarządu Fundacji Instytut Studiów Strategicznych, **Anna Szymańska-Klich**. W kilku słowach podziękowała gościom za przybycie, po czym wygłosiła przemówienie wprowadzające, w którym odniosła się m.in. do referendum na temat Traktatu Lizbońskiego. Przeczytała także list z uwagami Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego **Jerzego Buzka** oraz przemówienie wprowadzające **Stephana Georga Raabe**, Dyrektora Fundacji Konrada Adenauera w Polsce, który ze względu na obowiązki niestety nie był w stanie dotrzeć na konferencję.

Następnie rozpoczął się pierwszy panel zatytułowany: „W drodze do europejskiego społeczeństwa obywatelskiego. Przemiany społeczne w Polsce”, dotyczący w głównej mierze przemian w Polsce na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat. Zaproszeni paneliści, tzn. dr **Ursula Plassnik**, była Minister Spraw Zagranicznych Republiki Austrii oraz poseł do Parlamentu Europejskiego, **Bogusław Sonik**, a także Anna Szymańska-Klich, próbowali znaleźć odpowiedź na tytułowe pytanie panelu. Moderatorem wspomnianego panelu był prof. **Zdzisław Mach**, Dyrektor Instytutu

Europeistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Niestety, ze względu na zobowiązania wynikające ze sprawowanej funkcji swój udział w panelu dyskusyjnym odwołał **Maciej Witucki**, Przewodniczący Rady Programowej Forum Obywatelskiego. Natomiast **Róża Thun**, poseł do Parlamentu Europejskiego nie dotarła na konferencję ze względu na komplikacje w ruchu lotniczym.

Prof. Zdzisław Mach rozpoczynając panel, podkreślał, że o ile przemiany ekonomiczne i prawne mogą się dokonywać w bardzo krótkim czasie, o tyle przemiany społeczne i świadomościowe są kwestią dużo dłuższego procesu. Wyraził nadzieję na szybsze zbudowanie europejskiego społeczeństwa obywatelskiego i europejskiej tożsamości.

Dr Ursula Plassnik w swojej wypowiedzi wyraziła obawy o starzenie się społeczeństw, nazywając Europę „starym kontynentem”. Przedstawiła opinię, że w tej sytuacji Unia Europejska musi być skuteczniejsza w swoich działaniach w stosunku do młodych ludzi, a Traktat Lizboński może w tym pomóc. Traktat usprawni również politykę zagraniczną Unii przez wyraźne wskazanie kompetencji Przewodniczącego Rady, Przewodniczącego Komisji Europejskiej oraz Wysokiego Przedstawiciela.

Bogusław Sonik rozpoczął swoje wystąpienie od przywołania wolności, która charakteryzuje społeczeństwa europejskie ale także, która była typowa dla Polski po 1945 roku. Trzema filarami polskiej tradycji zawdzięczającej opór przed systemem komunistycznym był Kościół katolicki, mający silne poparcie naszego społeczeństwa, ponadto polska, silna tradycyjna rodzina oraz zdolności samoorganizowania się rodaków. To, co udało nam się wnieść do europejskiej tradycji to dokładnie to samo, dzięki czemu wstaliśmy z kolan w 1989 roku – Solidarność. Jednak droga naszego kraju do UE była dość długa, co wynikało głównie z braku entuzjazmu „piętnastki” do przyjęcia naszego kraju, sama „piętnastka” natomiast coraz częściej jawiła się Polakom jako instytucja bardziej technokratyczna niż demokratyczna. Dlatego istotne jest bronienie silnej pozycji Komisji Europejskiej, która jako jedyna jest w stanie bronić wspólnych interesów wszystkich państw członkowskich, a nie pojedynczych interesów tych najsilniejszych.

Po zakończeniu wystąpień nastąpiła dyskusja pomiędzy licznie zgromadzoną publicznością a ekspertami. Pytania dotyczyły m.in. problemu świadomości europejskiej, czym jest oraz co tak naprawdę nas łączy jako Europejczyków.

Nawiązywano również do traktatu lizbońskiego – zastanawiano się dlaczego Irlandia musiała ponownie głosować nad tym traktatem.

Gospodarzem kolejnego panelu (pt. „Nowe oblicza Unii Europejskiej. W poszukiwaniu przyszłego kształtu Wspólnot”) był **Marek Ostrowski**, Kierownik Działu Zagranicznego tygodnika „Polityka”. Wśród ekspertów znaleźli się: **Jan Tombiński**, Stały Przedstawiciel RP przy Unii Europejskiej oraz dr **Elisabeth Kehrer**, Przewodnicząca Departamentu ds. Unii Europejskiej w Federalnym Ministerstwie Spraw Zagranicznych Republiki Austrii, a także dr **Heinz Peters**, Konsul Generalny Republiki Niemiec w Polsce, jak również prof. **Janusz Józef Węc** z Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Pierwszą osobą, która rozpoczęła cykl wystąpień w panelu była pani dr Kehrer: mówiła o zmianach nadchodzących w związku z wejściem w życie Traktatu Lizbońskiego. Wadą Traktatu jest to, że wprowadzając nowe instytucje, nie likwiduje starych, co może powodować chaos organizacyjny i trudności we współpracy. Równie istotną zmianą jest wzmocnienie Parlamentu Europejskiego, choć z drugiej strony, jak sama podkreśliła, ilość posłów nie musi przekładać się na jakość prac. Doktor Kehrer zwróciła uwagę na większą konieczność aktywności państw małych i średnich, jeśli chcą mieć głos i realny wpływ na politykę europejską. Najważniejszymi wyzwaniem stojącymi dzisiaj przed UE są zmiany klimatyczne, wyczerpujące się źródła energii czy wreszcie kryzys ekonomiczny. W tym ostatnim Kehrer dostrzega czynnik pozytywny – konsolidację UE poprzez budowanie wzajemnego zaufania. Przy okazji raportu Gonzalesa i ustalaniu budżetu będziemy mieli okazję sprawdzenia funkcjonowania nowych instytucji unijnych. Należy liczyć, że mimo trudności uda nam się wypracować wspólne stanowisko dotyczące przyszłości UE.

Jan Tombiński odniósł się do wzmocnienia pozycji Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej w Traktacie Lizbońskim, których nazwał największymi zwycięzcami Traktatu. Pytanie, które postawił brzmiało: czy wzmocnienie tych instytucji jest właściwym krokiem, który ułatwi Unii sprostanie wyzwaniom dnia dzisiejszego i przyszłości?

Dr Heinz Peters również podniósł kwestię przyszłej współpracy instytucji Unii między sobą. Podkreślił, że najważniejsza jest przejrzystość tworzonego podziału

kompetencji. Następnie nawiązał do sporu pomiędzy tożsamością europejską i narodową, gdzie najbardziej istotnymi kwestiami są inkluzywność i ekskluzywność – czyli kto przynależy w sensie mentalnym do Europy, a kto nie.

Profesor Janusz Józef Węc podjął się przedstawienia koncepcji przyszłego rozwoju Unii Europejskiej. Traktat Lizboński nazwał ogromnym sukcesem – po raz pierwszy Unia otrzymała podmiotowość prawnomiędzynarodową. Dotychczas bowiem osobowość taką posiadały jedynie Wspólnoty Europejskie. Reforma ta udziela odpowiedzi na pytanie o podstawy aksjologiczne Unii oraz kierunek jej rozwoju. Ważnym dokumentem jest również Karta Praw Podstawowych, która odnosi się do wspólnych wartości.

Podobnie jak w pierwszym panelu, po zakończeniu prelekcji rozpoczęła się dyskusja z udziałem publiczności. Uczestnicy zastanawiali się m.in. nad tym czy warto angażować rzeszę urzędników oraz ogromne środki finansowe, aby tworzyć nowe, wspólne polityki europejskie.

Drugi dzień konferencji (9 października) otworzyła **Paulina Gas**, Dyrektor Fundacji Instytut Studiów Strategicznych. Podziękowała zgromadzonej publiczności za przybycie i przekazała głos moderatorowi trzeciego i zarazem ostatniego panelu, **Andrzejowi Jonasowi**, Redaktorowi Naczelnemu tygodnika „The Warsaw Voice”.

W ramach trzeciego panelu, zatytułowanego: „Rola Unii Europejskiej w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego” swoje referaty wygłosili: dr **Gerhard Jandl**, Dyrektor ds. Polityki Bezpieczeństwa w Federalnym MSZ Republiki Austrii, **Harri Tiido**, Podsekretarz ds. Politycznych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Republiki Estonii oraz dr **Josef Braml**, Redaktor Naczelny „Jahrbuch Internationale Politik” w Niemieckiej Radzie Stosunków Międzynarodowych (DGAP).

Gerhard Jandl, skupił się w swojej prelekcji na instrumencie Unii Europejskiej jakim jest Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony. Przedstawił pokrótce jego historię, strukturę oraz ewolucję. Zastanawiał się nad sprzecznymi głosami w Europie na temat rezultatów działania EPBiO. Z jednej strony pojawiają się pozytywne oceny, aprobujące „modus operandi” wspomnianego instrumentu, ale równocześnie jest on poddawany nieustannej krytyce jako nie spełniający pokładanych w nim oczekiwań.

Josef Braml na początku wystąpienia podziękował organizatorom za

zaproszenie na konferencję i rozpoczął od podania perspektyw współpracy euroatlantyckiej. Wyraźnie odwołał się do wypowiedzi Baracka Obamy o nowym, globalnym partnerstwie, o pomysle mostu w poprzek globu funkcjonującym podobnie jak most euroatlantycki. O wyznaczeniu linii, kierunku demokracji jako zrzeszeniu wolnych państw demokratycznych, która pochodzi jeszcze z czasów administracji Clintona. Dla wielu zwolenników Baracka Obamy tę linię możemy odnaleźć w NATO. Braml zwrócił uwagę że, amerykańska forma polityki jest bardziej tradycyjna niż nam się czasem zdaje. Równie typowa jest dla niej orientacyjność. Z jednej strony skłonność do izolacji, a z drugiej umiędzynarodowienie.

Ostatni z prelegentów – Harri Tiido, jako reprezentant kraju bezpośrednio sąsiadującego z Rosją – Estonii – podkreślił, że relacje z Rosją przyjmują zupełnie inny wymiar w Estonii niż w krajach Europy Zachodniej. Związane jest to właśnie z położeniem geopolitycznym jego kraju. Relacje z Rosją nie przyjmują formy jakiegoś „nierealnego bytu”, ale są jak najbardziej namacalne w związku z czym Estonia już do nich przywykła. Stwierdził, iż Rosja obawia się w dużo większym stopniu przestąpienia krajów ościennych do UE niż NATO, ponieważ Sojusz Północnoatlantycki jest w dużej mierze sojuszem militarnym, natomiast Unia wpływa również na ekonomie i umysły swoich obywateli.

Po tym jak końca dobiegły eksperckie prezentacje rozpoczęła się część dyskusyjna konferencji. Debatowano m.in. o współpracy Rosja – NATO (USA od pół roku nie wyznaczyła zastępcy przewodniczącego Komitetu Wojskowego). Zastanawiano się nad widoczną, coraz bliższą współpracą Obamy z Rosją, co mogłoby oznaczać, że NATO przestaje być ważne dla Ameryki i czy w związku z tym my – Europa winniśmy sami zapewnić sobie bezpieczeństwo.

Nowy kształt bezpieczeństwa euroatlantyckiego

II Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego

NATO przed szczytem jubileuszowym.

Czy Sojusz potrzebuje Nowej Koncepcji Strategicznej?

Termin realizacji: 19-20 lutego 2009 r.

Miejsce realizacji: Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków

Patronat Honorowy: Sekretarz Generalny NATO

Partnerzy: Kwatera Główna NATO, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP oraz Konsulat Generalny Stanów Zjednoczonych w Krakowie

Koordynator: Tomasz Ożóg

Opis:

W auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyło się dwudniowe, II Forum Euroatlantyckie, zatytułowane: „NATO przed szczytem jubileuszowym. Czy Sojusz potrzebuje Nowej Koncepcji Strategicznej?”. Zorganizowana przez krakowski Instytut Studiów Strategicznych, pod patronatem Kwatery Głównej NATO, Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP oraz Konsulatu Generalnego Stanów Zjednoczonych w Krakowie. Konferencja zgromadziła wielu znamienitych gości z kraju i zagranicy.

Pierwszy dzień konferencji otworzył członek zarządu Instytutu, prof. **Zdzisław Mach**. W kilku słowach podziękował gościom za przybycie, po czym wygłosił przemówienie wprowadzające. Następnie głos zabrali: rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. **Karol Musioł**, Minister Spraw Zagranicznych RP, **Radosław Sikorski** oraz Sekretarz Generalny NATO, **Jaap de Hoop Scheffer**.

Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego wyraził nadzieję w swoim przemówieniu, że niniejsza dyskusja „otworzy” młode umysły na dialog i przekona ich „...że lepiej żyć w świecie zgody, porozumienia, dyskusji, niż konfrontacji i wojny...” oraz przyniesie rozwiązania i pomysły, które pozwolą stworzyć świat „bardziej prawdziwy, piękniejszy i bezpieczniejszy”.

Jaap de Hoop Scheffer, rozpoczynając swoje przemówienie, stwierdził, że II Forum Euroatlantyckie odbywa się w bardzo szczególnym czasie, gdyż jedynie kilka tygodni dzieli nas od szczytu NATO, podczas którego będzie obchodzona

sześćdziesiąta rocznica powstania tej organizacji. Sekretarz Generalny NATO w swoim wystąpieniu przekonywał słuchaczy do zasadności stworzenia Nowej Koncepcji Strategicznej, a także starał się odpowiedzieć na pytanie „co powinna zawierać sama strategia?”.

Natomiast Radosław Sikorski wskazywał, iż nie należy zastanawiać się nad zasadnością istnienia Sojuszu Północnoatlantyckiego (który tak naprawdę jako jedyny jest w stanie zapewnić bezpieczeństwo w post-sowieckiej części Europy, pomimo istnienia takich organizacji jak m.in. ONZ, OBWE czy UE), ale nad kwestią poprawy efektywności działania Paktu. W tym celu polecił uczestnikom konferencji opublikowane niedawno w Waszyngtonie studium pt. „Alliance Reborn: An Atlantic Compact for the 21st Century”, które zawiera ciekawe sugestie na temat przyszłości Sojuszu. Jedną z nich była tzw. dwutorowa strategia wobec Rosji, czyli z jednej strony współpraca w przypadku respektowania przez nią norm i zasad (choćby postanowień Rady NATO - Rosja), z drugiej natomiast, zdecydowana obrona członków NATO przed groźbami agresji, czy przed wdrażaniem tych groźb w życie jak to miało miejsce w przypadku Gruzji.

Po prelekcjach nastąpiła dyskusja, której moderatorem był prof. Mach. Pytania kierowane do Sekretarza Generalnego oraz Ministra Spraw Zagranicznych dotyczyły m.in. wycofywania polskich kontyngentów wojskowych w ramach oszczędności budżetowych oraz niestabilnej sytuacji w Pakistanie, która może stać się dla Sojuszu nawet większym wyzwaniem niż sam Afganistan.

Po krótkiej przerwie zebrał się pierwszy panel dyskusyjny, zatytułowany: „Miejsce NATO w systemie bezpieczeństwa światowego - stanowisko państw członkowskich”, który poprowadził **Edgar Buckley** (Thales Group, były zastępca Sekretarza Generalnego NATO ds. planowania obrony i operacji). W jego skład weszli: **Eugeniusz Smolar** – prezes warszawskiego Centrum Stosunków Międzynarodowych, prof. **Andrew A. Michta** – Europejskie Centrum Studiów Bezpieczeństwa im. George C. Marshalla oraz adiunkt **Tarik Oğuzlu** – Turecki Instytut Polityki Zagranicznej, Uniwersytet Bilkent.

Pierwszy z ekspertów, czyli Eugeniusz Smolar, zwrócił w swoim przemówieniu uwagę na niebezpieczne tendencje we współczesnym świecie, które przyczyniają się do osłabienia pozycji oraz roli Sojuszu Północnoatlantyckiego. Do momentu upadku

ZSRR, Stany Zjednoczone były niekwestionowanym liderem światowego bezpieczeństwa, roztaczając nuklearny parasol ochronny nad pozostałymi krajami członkowskimi NATO. Jednak obecnie, szczególnie po 9/11, pozycja ta uległa zmianie. USA pominęły zdanie Europy przy podejmowaniu decyzji o interwencji zbrojnej w Iraku, narzuciły swoisty styl debaty nad globalnym bezpieczeństwem, a także nie brały pod uwagę opinii innych państw europejskich w momencie negocjacji lokalizacji Tarczy Antyrakietowej, prowadząc rozmowy jedynie z Polską i Czechami. Wspomniane powyżej kwestie oraz m.in. sprawa traktowania osób podejrzanych o terroryzm spowodowało w rezultacie obniżenie autorytetu całego NATO na Starym Kontynencie. Z kolei Europa ciągle nie potrafi wypracować spójnego stanowiska w wielu sprawach, a jej działania w obrębie NATO to jedynie reakcje na inicjatywy USA. Szansą dla NATO jest uczynienie z niego forum debaty politycznej, a nie tylko sojuszu czysto wojskowego. Wzmacnianie NATO to jedyne wyjście, gdyż nie istnieje organizacja która mogłaby, w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, przejąć rolę Paktu.

Natomiast prof. Michta podkreślił, że obecnie głównym problemem NATO są różnice i brak zrozumienia partnerów po obu stronach Atlantyku, których eskalacja nastąpiła po amerykańskiej inwazji na Irak w 2003. Dwugłós w relacjach z Rosją to jedna z konsekwencji. Jednak najważniejszą bolączką Sojuszu, szczególnie widoczną w Afganistanie, jest problem zasobów. Bez odpowiedzialnego, popartego w liczbach zaangażowania się Europy w misje NATO, ich powodzenie, a szerzej – przyszłość organizacji – nie będą optymistyczne. Sojusz Północnoatlantycki potrzebuje nowej strategii, ale jeszcze bardziej potrzebuje sukcesu w swoich operacjach. By to osiągnąć powinniśmy patrzeć w przyszłość, nie zaś rozpamiętywać ostatnie osiem lat.

Kolejny z mówców – Tarik Oğuzlu – skupił się w swojej prezentacji w głównej mierze na analizie kluczowych dla Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego kwestii (z akademickiego punktu widzenia). Zaprezentował stanowisko Turcji wobec możliwości przekształcenia się NATO w „aktora bezpieczeństwa globalnego”. Stwierdził, iż Turcja stopniowo przyjęła europejski punkt widzenia w materii współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa globalnego, według którego, najlepszą metodą walki tymi niebezpieczeństwami będzie przetransponowanie procesów integracji regionalnej na inne (pozaeuropejskie) obszary geograficzne. Zauważył

ponadto, że jeśli prawo międzynarodowe będzie poprzedzane międzynarodową polityką, a ONZ pozostanie w dużej mierze organizacją legitymizującą wielonarodowe operacje humanitarne, to stanowisko Turcji w odniesieniu do możliwości przekształcenia się NATO w „aktora bezpieczeństwa globalnego” będzie negatywne.

Po zakończeniu prelekcji rozpoczęła się dysputa. Pytania formułowane przez słuchaczy odnosiły się m.in. ponownie do kwestii konfliktu w Afganistanie, który rozprzestrzenił się na terytorium Pakistanu, a także do swoistego rodzaju dualizmu w poglądach 21 państw (które należą zarówno do NATO i Unii Europejskiej), który prezentują w odniesieniu do zagadnień światowego bezpieczeństwa.

Gospodarzem kolejnego panelu (pt. „Partnerstwo transatlantyczne i koncepcja partnerstwa globalnego”) była **Urszula Gacek**, poseł do Parlamentu Europejskiego. Wśród ekspertów znaleźli się: dr **Markus Kaim** – Niemiecki Instytut Spraw Międzynarodowych i Bezpieczeństwa, dr **Neil Winn** – Instytut Studiów Politycznych i Międzynarodowych, Uniwersytet Leeds oraz dr **Jakub M. Godzimirski** – Norweski Instytut Spraw Międzynarodowych.

Przedstawiciel Niemieckiego Instytutu Spraw Międzynarodowych i Bezpieczeństwa nie zgodził się z tezą, iż NATO potrzebuje Nowej Koncepcji Strategicznej. Dr Kaim zauważył, że taki dokument może „przynieść więcej złego niż dobrego”. Wyraził obawy, że wynik najbliższego szczytu NATO, który będzie debatował nad Nową koncepcją Strategiczną, stanie się wypadkową ministerialnych targów i tak naprawdę nic nowego nie wniesie do procesu reformy Sojuszu. Wspomniał także, że nie ma potrzeby „wynajdywania po raz kolejny koła” w odniesieniu do relacji NATO-Rosja. Wystarczy jedynie uwypuklić już istniejące zasady, które przecież Federacja Rosyjska przyjęła w Paryżu (podpisując Akt Stanowiący o Stosunkach Dwustronnych, Współpracy i Bezpieczeństwie).

Natomiast dr Winn stwierdził, że jego zdaniem Sojusz sprostał wymaganiom zmieniającego się świata i uległ pozytywnym przeobrażeniom od 1989 roku (szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę niezwykle trudne warunki w jakich przyszło mu działać). W swoim wystąpieniu zaprezentował przegląd problemów i kwestii wobec których staje obecnie Sojusz, z perspektywy relacji NATO-Europa. Zastanawiał się jak te relacje wpłyną na przyszłość NATO oraz z jakimi ograniczeniami będzie się musiał zmierzyć Pakt Północnoatlantycki. Jego zdaniem Unia Europejska powinna

wziąć na siebie ciężar i wnieść znaczny wkład w kwestii potencjału militarnego NATO (na pewno w stopniu większym niż dotychczas).

Jakub Godzimirski skupił się w swojej prelekcji na relacjach NATO-Rosja oraz próbował odpowiedzieć na pytanie: „Jakie jest miejsce Rosji w Transatlantyckim Partnerstwie?”. Zaprezentował wzajemne stosunki pomiędzy dwoma elementami, czyli właśnie Federacją Rosyjską a Transatlantyckim Partnerstwem. Zastanawiał się nad tożsamością społeczeństwa rosyjskiego oraz tożsamością społeczności transatlantyckiej oraz nad możliwymi, ale również niemożliwymi scenariuszami budowania ich wzajemnych relacji. Przedstawił także ewolucję tych relacji na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat.

Kolejna dyskusja dotyczyła m.in. nadmiernego obciążenia NATO. Czy przypadkiem Sojusz nie bierze „na swoje barki” zbyt wielu zadań, co często prowadzi do przeciążenia i niemożności wywiązania się z podjętych wyzwań oraz czy nie wynika to czasem ze zbyt dużych ambicji Paktu.

Drugi dzień konferencji (20 lutego) otworzyła **Paulina Gas**, Dyrektor Instytutu Studiów Strategicznych. Spotkanie uświetnili swoimi przemówieniami wprowadzającymi: dr **Ulrich Schlie** – Dyrektor ds. Planowania Polityki, Federalne Ministerstwo Obrony RFN oraz **Stanisław Komorowski** – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej RP.

Stanisław Komorowski rozpoczął swoje wystąpienie od stwierdzenia, że Polska, od momentu wejścia w struktury NATO, była gorącym orędownikiem dalszego rozszerzania Sojuszu o kolejne państwa. Przypomniał, iż szczyt Sojuszu Północnoatlantyckiego w Bukareszcie wyraził zgodę na akcesję na Chorwacji oraz Albanii. Jego zdaniem, polityka otwartych drzwi powinna w najbliższym czasie objąć również Ukrainę i Gruzję. Ponadto zwrócił uwagę na złożoność misji NATO w Afganistanie. Ze względu na jej wielonarodowość i rozmiar, jest to bez wątpienia pierwsza tego typu kampania w historii Paktu.

Z kolei dr Schlie zastanawiał się w swoim przemówieniu w jaki sposób NATO powinno ewoluować i dostosować się do zmieniającego się świata. Przez ostatnie dwie dekady przeszliśmy więcej zmian, niż ktokolwiek mógł przewidzieć. Pojawiły się takie zagrożenia jak np. międzynarodowy terroryzm, rozprzestrzenianie się broń

masowego rażenia, handel narkotykami oraz „żywym towarem”. Odpowiadając na tytułowe pytanie konferencji: „Czy NATO potrzebuje Nowej Koncepcji Strategicznej?”, Ulrich Schlie stwierdził, że jak najbardziej. Jest to nieodzowny element umożliwiający Sojuszowi przystosowanie się do obecnego stanu światowego bezpieczeństwa, nie tylko w kwestii strukturalnej NATO i w odniesieniu do potencjału Sojuszu, ale również w stosunku do strategicznych fundamentów Paktu.

Moderatorem popanelowej dyskusji była Paulina Gas, natomiast pytania kierowane do gości honorowych dotyczyły m.in. problemu nadrzędności, bądź równorzędności dwóch głównych zadań NATO, czyli obrony terytorium własnych członków (art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego) oraz udziału wojsk Paktu Północnoatlantyckiego w misjach poza terytorium Sojuszu.

W ramach trzeciego panelu („Polityka otwartych drzwi, gdzie są granice członkostwa?”), prelekcje wygłosili: **Vladimir Socor** – Fundacja Jamestown, dr **Armand Clesse** – Luksemburski Instytut Studiów europejskich i Międzynarodowych, dr **Mladen Staničić** – Instytut Stosunków Międzynarodowych i **Michal Thim** – Stowarzyszenie Spraw Międzynarodowych (AMO). Nad sprawnym przebiegiem panelu oraz dyskusji czuwał **Jerzy M. Nowak**, były ambasador RP m.in. w Buenos Aires i w Nowym Yorku, obecnie prezes Stowarzyszenia Euroatlantyckiego.

Vladimir Socor skupił w swojej prelekcji głównie na ekspedycjach wojskowych NATO poza terytorium Sojuszu oraz jak to określił przedstawiciel Fundacji Jamestown: „...zbytnią troską o Rosję ze strony niektórych państwa członkowskich NATO...”. Stwierdził, iż w przeciwieństwie do Unii Europejskiej, która posiada pewne założenia dotyczące polityki wobec jej wschodnich sąsiadów, Sojusz takich nie opracował. Jednakże Pakt Północnoatlantycki posiada narzędzia do kreowania takiej polityki, jakimi są: „polityka otwartych drzwi” oraz program partnerstwa. Na koniec zaapelował, aby nie dopuścić do sytuacji, w której rozbieżne stanowiska wobec Gruzji i Ukrainy w Radzie Północnoatlantyckiej przekładały się na powołane do życia komisje NATO-Gruzja oraz NATO-Ukraina.

Natomiast Armand Clesse, jak sam podkreślił, jako niezależny ekspert zaprezentował swoje, bardzo krytyczne wobec NATO poglądy. Dr Clesse zagłębił się w dywagacje na temat wartości na jakich opiera się NATO. Sojusz być może istnieje jako organizacja, walczy przecież w Afganistanie, ale „pojęciowo jest martwy”. Pakt

z organizacji defensywnej stał się Sojuszem ofensywnym, który nie dopuszcza do rozprzestrzenienia się w Europie „nowego ducha” i broni państwa członkowskie tak naprawdę przed iluzorycznymi zagrożeniami. Na koniec stwierdził, iż NATO jest organizacją zbrodniczą, gdyż pozwala na zabijanie dzieci w Afganistanie.

Podczas II Forum Euroatlantyckiego nie zabrakło również przedstawiciela Chorwacji – kraju, który najprawdopodobniej już niedługo stanie się pełnoprawnym członkiem NATO. Dr Staničić w swoim referacie odniósł się m.in. do interwencji NATO na terenie Bałkanów w latach 90. XX wieku. Wskazał, iż ówczesne wkroczenie wojsk NATO odbyło się bez jakiegokolwiek umocowania prawnego. Jego zdaniem obraz NATO z przeszłości, jako typowo militarnej organizacji, powinien się zmienić na rzecz militarno-politycznej organizacji, czego nie będzie można osiągnąć bez dalszego poszerzania NATO. Kontynuując prezentację przedstawiciel Chorwacji przedstawił również swój pogląd na temat tego, co Chorwacja może wnieść w struktury NATO. Widzi przede wszystkim Chorwację w roli „strażnika” wybrzeża morza Adriatyckiego, które jest areną narastającego, międzynarodowego przemytu. Zarekomendował również zawodowe szeregi chorwackich wojsk, gotowych do podjęcia w przyszłości misji NATO.

Michał Thim, jako najmłodszy z panelistów, przedstawił świeże spojrzenie na przyszłość NATO. W swym wystąpieniu skupił się na tym, iż NATO oraz Unia Europejska, jako dwie organizacje skupiające w swych szeregach aż 21 analogicznych krajów, powinny wzajemnie czerpać, wymieniać się swoimi doświadczeniami. Jak wskazał w wystąpieniu, wielce pomocnym byłoby stworzenie w strukturach NATO, podobnie jak w Unii Europejskiej, klarownych kryteriów akcesyjnych dla każdego kraju kandydującego. Nazwał je „Kopenhaskimi kryteriami dla NATO”. Wskazał również, iż dalsze, pełne poszerzenie NATO lub też jego brak może wywołać nową zimną wojnę. Naszym obowiązkiem jest oczywiście zapobieganie tego typu sytuacjom.

Dyskusja dotyczyła m.in. warunków przyjęcia Ukrainy do NATO. Mianowicie, czy jeśli Ukraina zostałaby ponownie krajem dysponującym potencjałem nuklearnym oraz wysłałaby do Afganistanu kontyngent wojskowy liczący 15-20 tys. żołnierzy, to czy przyspieszyłoby to jej proces akcesyjny.

Ostatni – czwarty panel, zatytułowany: „Przyszłość misji NATO i ich charakter”,

poprowadził **Radosław Tyślewicz**, reprezentant Ilustrowanego Magazynu Wojskowego „ARMIA”. Swoją wiedzę ze słuchaczami dzielili się: generał dr **Klaus Olshausen**, były wojskowy przedstawiciel RFN w MC/NATO, adiunkt **Patricia DeGennaro** – Instytut Światowej Polityki (World Policy Institute), a także dr **Ian Davis** – NATO Watch – Urząd Informacyjny ds. Międzynarodowego Bezpieczeństwa (International Security Information Service).

Dr Olshausen, wychodząc nieco poza ramy pojęcia „misja”, rozpoczął swój wywód od przypomnienia podstawowych zadań NATO wynikających z Traktatu Waszyngtońskiego. Są to m.in. promowanie stabilności i dobrobytu w północnoatlantyckim obszarze, wspólny wysiłek na rzecz wspólnej obrony oraz utrzymania pokoju i bezpieczeństwa. Dlatego, można śmiało stwierdzić, że działania Sojuszu kryjące się pod pojęciem „misji” dotyczą nie tylko działań wojskowych, ale także tych wpływających na rozwój sytuacji gospodarczej, społecznej oraz procesów demokratyzacji na terenie objętym misjami NATO. Następnie przedstawił najważniejsze kierunki w jakich powinien podążać Pakt Północnoatlantycki (zauważył, że trzeba zachęcać niektórych członków NATO do pracy z tym „dwustronnym medalem”). Zakończył swoje wystąpienie stwierdzeniem, że obojętne co przyniesie przyszłość, Sojusz posiada solidne podstawy (wspomniane na początku), które pozwolą mu na przewycięzenie niespodziewanych zagrożeń.

Kolejny z ekspertów, czyli Patricia DeGennaro poruszyła w swoim wystąpieniu tematykę Afganistanu. Starła się pokazać uczestnikom niezwykle ciężkie warunki w jakich muszą działać siły ISAF, ale także przedstawiciele Baku Światowego oraz różnego rodzaju organizacji międzynarodowych i pozarządowych. W głównej mierze są to: górzysty teren, brak jakiegokolwiek infrastruktury (dróg, elektryczności, zbiorników wody pitnej). Dodatkowym problemem jest olbrzymi odsetek analfabetyzmu (ok. 80% społeczeństwa) oraz zróżnicowanie etniczne kraju (szacuje się, że w Afganistanie mieszka 9–15 grup etnicznych, w tym 5 głównych klanów oraz ok. 350 klanów pomniejszych). Część przywódców jest skora do współpracy, natomiast reszta stara się za wszelką cenę zniszczyć załączki lokalnej władzy (zorganizowanej przy współudziale sił stabilizacyjnych). Najprawdopodobniej dlatego właśnie strategia JIIM (Joint, Interagency, Intergovernmental, and Multinational Operations), opierająca się na włączaniu cywilnych operacji w proces stabilizacji

regionu, odniosła porażkę w odniesieniu do Afganistanu. Konkludując, prof. DeGennaro stwierdziła, że trzeba się zastanowić nad sposobem przekazania władzy w Afganistanie cywilom, do których de facto należy ten kraj.

Z kolei Ian Davis zwrócił uwagę słuchaczy na potrzebę redukcji broni nuklearnej na świecie i włączenie tej doktryny do strategii NATO. Broń atomowa odgrywała kluczową rolę od momentu utworzenia Sojuszu Północnoatlantyckiego, czyli od 1949 roku. Była fundamentem na którym Pakt opierał swoją doktrynę obronności i który spajał członków w poczuciu solidarności. Jednakże, obecnie pojawiają się głosy, że ta solidarność jest sprawdzana w codziennych starciach w Afganistanie pomiędzy wojskami NATO a Talibami, w związku z tym sensowność posiadania tak dużego potencjału nuklearnego wydaje się być bezpodstawna. Szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę olbrzymie sumy pieniędzy jakie wydają rządy poszczególnych państw na utrzymanie głowic nuklearnych w stanie gotowości, a nie posiadają środków aby wyposażyć w odpowiedni sprzęt żołnierzy walczących w Afganistanie. Dr Davis nazwał to wydawaniem pieniędzy na „podniebną linię Maginota”. Denuklaryzacja NATO oraz Rosji na pewno zamknęłaby jeden z najniebezpieczniejszych rozdziałów w historii Europy i potwierdziła zmieniającą się rolę Sojuszu w 21. wieku.

W ten sposób dobiegły końca eksperckie prezentacje. Pytania kierowane do panelistów w dalszej części II Forum dotyczyły np. możliwości „wpuszczenia” kapitału zagranicznego do Afganistanu, przy jednoczesnym przekonywaniu mieszkańców do akceptacji handlu zagranicznego.

Po zakończeniu dyskusji głos zabrała pani Dyrektor Instytutu Studiów Strategicznych, dziękując wszystkim ekspertom oraz uczestnikom II Forum Euroatlantyckiego, a także partnerom konferencji, czyli Kwaterze Głównej NATO, Ministerstwu Spraw Zagranicznych RP, Fundacji Konrada Adenauera w Polsce oraz Konsulatowi Generalnemu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w Krakowie. Dodatkowo, pani Dyrektor podziękowała wszystkim pracownikom Instytutu oraz wolontariuszom, którzy pomagali w organizacji konferencji.

Nowa Koncepcja Strategiczna NATO

Koncepcja Strategiczna NATO jest dokumentem wyznaczającym główne zadania Sojuszu a także określającym zagrożenia dla bezpieczeństwa jego członków wynikające ze zmieniających się warunków międzynarodowych. Ostatnia Koncepcja Strategiczna została przyjęta przez NATO w 1999 roku zaraz po przyłączeniu się pierwszych państw należących pierwotnie do Układu Warszawskiego, a więc Polski, Czech i Węgier. W związku z zachodzącymi na świecie zjawiskami stanowiącymi zagrożenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego, takimi jak terroryzm, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia czy przyspieszony rozwój technologiczny, konieczne jest odpowiedzenie na te wyzwania. Wiąże się to z uzgodnieniem nowych priorytetów oraz podjęciem ważnych decyzji dotyczących określenia przez Sojusz swojej roli w przyszłości.

W związku z wypracowywaniem treści Nowej Koncepcji Strategicznej, która będzie się odnosić do zasad zawartych w Deklaracji o Bezpieczeństwie Sojuszu przyjętej w 2009 roku, powołana została grupa niezależnych, polskich ekspertów, których zadaniem jest pomoc w określeniu jej kształtu. Wspomniana „Grupa NATOwska” powstała z inicjatywy Fundacji Instytut Studiów Strategicznych oraz Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego. W jej skład wchodzi naukowcy z Warszawy i Krakowa, którzy poprzez cykliczne spotkania uzgadniają treść dokumentu. Powstałe w ten sposób wspólne stanowisko, przedstawiające wizję państw Europy Środkowo-Wschodniej oraz dotyczące funkcjonowania i głównych zadań Sojuszu na najbliższe lata, zostanie później zaprezentowane Sekretarzowi Generalnemu NATO.

W ramach projektu w 2009 roku odbyło się jedno seminarium eksperckie:

Przyszła Koncepcja Strategiczna Sojuszu Atlantycznego –

Obszar Działań NATO

Termin: 20 listopada 2009 r.

Miejsce realizacji: Sala konferencyjna Fundacji Instytut Studiów Strategicznych, Kraków

Partnerzy: Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego

Koordynator: Szymon Karwacki

Opis:

W sali konferencyjnej Fundacji Instytut Studiów Strategicznych przy ulicy Mikołajskiej 4 w Krakowie odbyło się seminarium naukowe zatytułowane: "Przyszła Koncepcja Strategiczna Sojuszu Atlantyckiego: Obszar Działań NATO". Spotkanie zorganizował krakowski Instytut Studiów Strategicznych przy współpracy z Instytutem Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego. Seminarium zgromadziło wielu specjalistów zajmujących się tematyką Sojuszu Atlantyckiego, w tym prof. **Romana Kuźniara** oraz prof. **Adama Daniela Rotfelda** – Członka Rady Mędrców NATO.

Jako pierwsza głos zabrała **Anna Szymańska-Klich**, prezes Fundacji Instytut Studiów Strategicznych. Po przywitaniu zgromadzonych gości oraz wygłoszeniu kilku uwag wstępnych oddała głos profesorowi Kuźniarowi.

Prof. Kuźniar, otwierając konferencję, podziękował prof. Rotfeldowi za otwartość na akademickie środowisko i za fakt, że Profesor zdecydował się zaszczyścić swoją osobą uczestników spotkania. Zazaczył, że przyszłym owocem pracy owych dwóch prężnie działających ośrodków analitycznych ma być wspólny projekt polskiej strategii dla przyszłości NATO, który może – ale nie musi – stać się inspirujący dla polskiej klasy rządzącej. Podkreślił również, że Instytut Studiów Strategicznych i Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego mają tę przewagę nad rządami członków Sojuszu Atlantyckiego, że nie muszą uśredniać swych poglądów do poziomu państw NATO, zatem mogą stworzyć koncepcję bardziej niezależną i wyrazistą. W krótkim wprowadzeniu, prof. Kuźniar przedstawił podstawowe dylematy NATO, w tym podstawowe pytanie – po co nam Sojusz, i czy świat wciąż go potrzebuje? Jak się bowiem okazuje, jest to pytanie bardzo aktualne i pierwotne w stosunku do kwestii zadań NATO. Po tym krótkim wprowadzeniu głos

zabrał pierwszy prelegent.

Prof. **Adam Rotfeld**, polski przedstawiciel w Radzie Mędrców przy NATO, swoje wystąpienie zaczął od przypomnienia, że w dotychczasowej historii Sojuszu mieliśmy sześć koncepcji strategicznych, ta będzie siódma i wydaje się, że będzie ona zupełnie odmienna od dotychczasowych, gdyż Sekretarz Generalny, Andreas Fogh Rasmussen zaapelował do członków Rady, by ich prace nad nową strategią były w pełni transparentne i jasne, co ma odnowić i wzmocnić Sojusz. Rzecz jasna w samym raporcie będzie część jawna i utajniona, w której znajdą się kwestie dotyczące spraw czysto operacyjnych i wojskowych. Prof. Rotfeld pokreślił również, że od ostatniej koncepcji strategicznej szeregi NATO zostały wzmocnione nowymi członkami, co w pewnej mierze utrudnia stworzenie wspólnej wizji. Z tego negocjacyjnego pata wybrnięto poprzez stworzenie „trójek”, w ramach Rady Mędrców (Polska jest w „trójce” z Niemcami i Stanami Zjednoczonymi). I tak stworzone podzespoły mają za zadanie zapoznać się z opiniami i życzeniami rządów wszystkich krajów członkowskich. Następnie zebrany materiał zostanie przez wszystkie podzespoły skompilowany, opracowany i przedstawiony Sekretarzowi Generalnemu Rasmussenowi, by na jego podstawie wypracować Nową Koncepcję Strategiczną NATO.

Prof. Rotfeld zaznaczył, że pracy nie ułatwiają również sami pracownicy Sojuszu, którzy nierzadko uważają, że obecnie obowiązująca koncepcja strategii z 1995 r. jest wystarczająca i nie wymaga żadnych zmian. Nieprawdziwość tego twierdzenia jednak łatwo udowodnić poprzez spojrzenie na otaczającą nas rzeczywistość, która jeśli nie zmieniła się radykalnie, to na pewno wymaga zupełnie nowych rozwiązań zarówno znanych, jak i nowopowstałych problemów. A jednym z nich jest debata nad sercem Sojuszu, to jest artykułem 5., który w dobie zimnej wojny nigdy nie wywoływał kontrowersji, był jasny i czytelny dla wszystkich członków. Dziś, wokół artykułu 5. toczy się debata, również nad jego aktualnością. Prof. Rotfeld nie ukrywał, że Rada Ekspertów przy NATO również ma swoje słabości, bowiem członkowie zostali tam oddelegowani przez rządy swoich państw i nierzadko pełniąc równoległe funkcje ambasadorów, są związani instrukcjami przysyłanymi ze stolic. Drugim słabym punktem jest brak wojskowych w Radzie – jednak ten problem rozwiązano powołując na wniosek prof. Rotfelda nieformalną grupę doradców składających się z byłych

dowódców wojsk sojuszniczych. Na zakończenie zapowiedział, że 30 kwietnia 2010 roku raport zostanie przygotowany, 1 maja będzie przekazany Sekretarzowi Generalnemu i tym samym Rada Ekspertów spełni swoją rolę i zakończy działalność.

Kolejny prelegent, prof. **Roman Kuźniar** na wstępie przypomniał, że w 1999 roku NATO miało pięć zadań: bezpieczeństwo, konsultacje, zadania i odstraszanie, partnerstwo, reagowanie kryzysowe. Z czasem Sojusz stał się nawet czymś więcej, niż tylko systemem obronnym, przeistaczając się w platformę bezpieczeństwa całego Zachodu, jako formacji geopolitycznej i cywilizacyjnej. W tym kontekście pojawia się pytanie, czy Ukraina i Gruzja należą do cywilizacji Zachodu i czy mogą być członkami NATO? Prof. Kuźniar na tak postawione pytanie odpowiada, że tak, bowiem również nie jest oczywiste, czy Izrael należy geopolitycznie do Zachodu, a jest członkiem NATO.

W dalszej części wystąpienia wyodrębnił także trzy funkcje NATO, jako platformy bezpieczeństwa: 1) do wewnątrz; 2) w odniesieniu do bezpośredniego otoczenia; 3) w relacji do reszty świata. Podobnie jak prof. Rotfeld zauważył, że pojawiają się postulaty głoszące zlikwidowanie Sojuszu (głównie w Niemczech), jak i nawet głosy negujące istnienie cywilizacji Zachodu w ogóle. Czy w tym kontekście NATO wciąż może być platformą bezpieczeństwa jedności geopolitycznej i cywilizacyjnej, jaką jest Zachód? Prof. Kuźniar podkreśla, że NATO zapewnia nie tylko obronę ale i pokój w łonie samych państw Zachodu, przypominając, że narodziny tej cywilizacji to historia konfliktów i wojen. I to już jest świetny i ważny argument za tym, by NATO uznać za niezbędne dla nas samych. Ponadto podkreślił, że cywilizacyjny wymiar Sojuszu daje o sobie znać w preambule, jak i w słynnym kanadyjskim, to jest 2., artykule, w którym mowa o Sojuszu, jako wspólnocie wartości połączonej również poszanowaniem dla praw człowieka; wymienia się tam także praworządność, demokracje, wolne instytucje, postęp w gospodarce, wzrost. W tym kontekście Zachód jest platformą bezpieczeństwa do wewnątrz, chroni sam siebie przed bratobójczymi walkami. Mają to zagwarantować pierwsze 3 artykuły.

Sojusz Północnoatlantycki to także kontakt z bezpośrednim otoczeniem – artykuł 4. Mowa w nim o indywidualnych państwach, a nie o Sojuszu, jako całości. W ramach artykułu 4., państwa mają prawo zwoływać konsultację, gdy ich bezpieczeństwo jest zagrożone, albo gdy odczuwają uzasadniony niepokój. Prof. Kuźniar przypomniał, że

Polska skorzystała z tego prawa by uwrażliwić innych na to, co nas niepokoiło, a mianowicie wrześnie rosyjsko-białoruskie manewry wojskowe u naszych granic. W ramach artykułu 4., NATO, odwołując się do aksjologii, odnosi się także do bezpośredniego otoczenia, dając wprost temu otoczeniu do zrozumienia, że jest sojuszem obronnym – dlatego też ciągle wymaga się od członków podnoszenia zbiorowych zdolności militarnych. Ma to spowodować podniesienie zdolności obronnych i zapewnić wystarczającą reakcję przed ewentualnymi niebezpieczeństwami zewnętrznymi.

Na koniec wystąpienia prof. Kuźniar przedstawił Organizację Paktu Północnoatlantyckiego jako platformę bezpieczeństwa Zachodu w relacji do otoczenia międzynarodowego. W tej części podkreślił, że nie ma już wspólnego wroga, nie ma już Układu Warszawskiego, znikł bardzo duży punkt odniesienia. Prof. Kuźniar przestrzega, że jeśli zdecydujemy się na gotowość reagowania na każdą sytuację, która nam zagraża, to możemy stworzyć dychotomię: NATO kontra reszta świata. A może Sojusz powinien pójść krok dalej i wziąć pełną odpowiedzialność za globalne bezpieczeństwo?

Następnie głos zabrał moderator spotkania – dr **Artur Gruszczak**. Przedstawił kolejnego prelegenta i poprosił go przedstawić zebranym swojego wystąpienia.

Dr **Marek Madej** przybliżył treść Artykułu 5., uważanego za serce Sojuszu. Podkreślił, że Artykuł 5. oznacza automatyzm i obligatoryjność w pomocy, ale nie koniecznie militarnej. Niemniej artykuł ten dookreśla, co uruchamia pomoc zbrojną – atak militarny na jednego z członków NATO. Podkreślił, że sytuacja w Estonii, współczesna polityka energetyczna sprawiają, że artykuł ten powinien być zreinterpretowany. Jednak trudno też wymagać od członków Sojuszu, by obok możliwości militarnych, tworzyli także technologię zdolną odeprzeć atak cyberterrorystów. Ponadto NATO przeładowane zadaniami może być niezdolne do reakcji w podstawowych kwestiach. Zaznaczył również, że Artykuł 5. przewiduje, gdzie ma nastąpić agresja, ale nie precyzuje, w którą stronę ma być skierowany odwet. Taka logika opiera się na działaniach jeśli nie prewencyjnych, to przynajmniej wyprzedzających.

Natomiast dr **Marek Czajkowski** zaprezentował zgromadzonym referat na temat „NATO – Rosja, potencjał współpracy i pole konfliktu”. Wychodząc od takich uwarunkowań polityki zagranicznej Rosji jak ekonomia zorientowana surowcowo, gospodarka niestabilna i upolityczniona, sprywatyzowana sfera polityczna i zupełny brak środków samoregulujących oraz niewielka dostępność instrumentów *soft power* przedstawił tezę, że również militarne zdolności Rosji w kontekście globalnym nie są zanadto rozbudowane. Z instrumentów politycznych Rosja posiada kartę członkostwa w Radzie Bezpieczeństwa i rozbudowaną dyplomację. Dr Czajkowski zauważył, iż wszystkie wymienione zmienne sprawiają, że Rosja poczuwa się do bycia jedną z geopolitycznych potęg, wykazując większe oczekiwania niżli możliwości. Mimo to, Rosja oczekuje od swoich partnerów, że będą ją traktować w odpowiedni sposób, zabiegając o jej aprobatę i zgodę na działania na terenie, który uznała za swoje pole wpływów. Dlatego też, potencjalne pola do współpracy, jak rozwiązywanie konfliktów w przestrzeni poradzieckiej, proliferacja broni masowego rażenia, walka z terroryzmem, bezpieczeństwo energetyczne, obrona przeciwrakietowa, mogą stać się sferą dużych i trudnych do rozwiązania konfliktów. Na koniec dr Czajkowski podsumował, że wszelkie działania Zachodu realizowane w bliskim sąsiedztwie Rosji, mogą być przez nią samą pozytywnie traktowane, pod warunkiem, że sposób owej kooperacji będzie jej odpowiadać.

Ostatni prelegent, **Piotr Łubiński**, z powodu obowiązków służbowych nie zdołał przyjechać na seminarium, dlatego też referat zatytułowany „Wymiar ekspedycyjny NATO” w jego imieniu odczytał dr **Marcin Marcinko**. Dla Piotra Łubińskiego nie budzi żadnych wątpliwości obowiązek realizowania zadań ekspedycyjnych Sojuszu, który musi przyjąć na siebie obowiązek pełnienia funkcji światowego żandarma. Zachodzi bowiem ryzyko, że świat pozostawiony sam sobie skonfliktuje się, zwłaszcza w uboższych obszarach, jak np. Afryka. W tym kontekście niezwykle ważne jest, że zachodzi proces zanikania konfliktów w klasycznym rozumieniu. Żyjemy w dobie konfliktów asymetrycznych, a wojna nie jest już środkiem do celu, ale celem samym w sobie. Bez wojny król jest nagi. W takim świecie NATO musi nauczyć się walczyć asymetrycznie, czego doskonałym przykładem może być Afganistan. Tam też skupiają się problemy współczesnego świata, począwszy od koncertu mocarstw, które realizują rozbieżne cele, poprzez

propagandowe poglądy polityczne, aż po rywalizację państwową i proliferację broni. Prelegent podkreślił również, że asymetryczność konfliktu, także afgańskiego, wymusza działania humanitarne, dogłębne rozumienie przeciwnika, jak i znalezienie sojusznika w miejscowej ludności. W swoim referacie Piotr Łubiński podkreślił także, że cele NATO, ONZ i UE są często bardzo zbieżne, dlatego też Sojusz Północnoatlantycki, opracowując nową strategię powinien stworzyć projekt, który tą współpracę wzmocni.

Po zakończeniu części panelowej odbyła się debata, w trakcie której dyskutowano nad zasadnością przyjmowania Ukrainy i Gruzji do Sojuszu, szansą zaprowadzenia porządku w Afganistanie we współpracy z Rosją i Chinami. Zastanawiano się również nad sercem Sojuszu, to jest Artykułem 5. w kontekście wojen asymetrycznych, a także nad Artykułem 13. w kontekście wywiązywania się ze swoich obowiązków przez członków NATO. Zwieńczeniem seminarium było powszechne głosowanie nad przyszłą wizją strategii dla NATO – którego wynik zapewne nie będzie miał dla ekspertów ani analityków efektu wiążącego, ale można mieć nadzieję, że będzie pełnił rolę sugestii.

Projekt był kontynuowany w 2010 roku – odbyły się dwa kolejne seminaria eksperckie. Wypracowana przez zespół propozycja Nowej Koncepcji Strategicznej NATO została oficjalnie przekazana Sekretarzowi Generalnemu NATO – Andersowi Fogh Rasmussenowi.

Polska Polityka Wschodnia

**2009 NATO – UKRAINA KONFERENCJA DOTYCZĄCA PLANOWANIA UKŁADU
PARTNERSTWA**

**„Udział Społeczeństwa Obywatelskiego w Reformie Sektora
Bezpieczeństwa: Dotychczasowe Doświadczenia i Rekomendacje na
Przyszłość”**

Termin realizacji: 29-30 października 2009 r.

Miejsce realizacji: Krakowskie Centrum Konferencyjne „Dwór w Tomaszowicach”,
Kraków

Patronat Honorowy: Minister Spraw Zagranicznych RP

Partnerzy: Biuro Łącznikowe NATO–Ukraina w Kijowie, Genewskie Centrum
ds. Demokratycznej Kontroli nad Siłami Zbrojnymi, Ministerstwo Spraw Zagranicznych
RP

Koordynator: Szymon Karwacki

Opis:

W sali konferencyjnej Krakowskiego Centrum Konferencyjnego „Dwór w Tomaszowicach” odbyła się jednodniowa konferencja planistyczna Układu Partnerstwa NATO-Ukraina. Konferencja została zorganizowana przez Fundację Instytut Studiów Strategicznych, we współpracy z Biurem Łącznikowym NATO-Ukraina oraz Genewskim Centrum ds. Demokratycznej Kontroli nad Siłami Zbrojnymi. Patronat Honorowy nad wydarzeniem objął Minister Spraw Zagranicznych Radosław Sikorski.

Konferencję otworzył **Marcin Koziel**, Szef Biura Łącznikowego NATO–Ukraina w Kijowie, który jednocześnie pełnił funkcję Przewodniczącego Konferencji. W kilku słowach podziękował gościom za przybycie, po czym wyjaśnił pokrótce czym jest inicjatywa Układu Partnerstwa NATO–Ukraina.

Następnie głos zabrał Minister Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polski **Bogdan Klich**. W swoich uwagach wstępnych podkreślił wolę polityczną i zaangażowanie Polski w akcesję Ukrainy do struktur Sojuszu Północnoatlantyckiego (szczególnie jeśli chodzi o reformę sektorów obrony i bezpieczeństwa). Stwierdził, iż droga Ukrainy do NATO zakończy się sukcesem, jeśli ukraińskie elity polityczne będą prowadziły politykę bezpieczeństwa koherentną z wizją społeczeństwa w tej materii. Zaznaczył także wagę najbliższych wyborów prezydenckich na Ukrainie,

których wynik bez wątplenia będzie rzutował na rozwój współpracy z Paktem Północnoatlantyckim.

Po krótkiej dyskusji Marcin Koziół przekazał głos **Philippowi Fluri**, Zastępcy Dyrektora w Genewskim Centrum ds. Demokratycznej Kontroli nad Siłami Zbrojnymi (DCAF). Dyrektor Fluri wyraził swoje zadowolenie z udziału w konferencji ekspertów spoza struktur Unii Europejskiej i Sojuszu (Serbia i Mołdawia). Kraje te o zawsze były geograficznie w Europie, natomiast obecnie, można śmiało stwierdzić, nie do końca znajdują się w „europejskiej rodzinie”. Dlatego wspomniany Układ/Sieć Partnerstwa w który angażuje się DCAF (od początku swojego istnienia) musi przekroczyć granice zagadnień związanych tylko z kwestiami bezpieczeństwa i pójść krok naprzód żeby umożliwić wejście wspomnianych krajów oraz Ukrainy do Euroatlantyckich struktur (przy zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego).

Z kolei **Paulina Gas**, Dyrektor Fundacji Instytut Studiów Strategicznych, wyraziła wolę dalszego zaangażowania Instytutu w inicjatywę Układu Partnerskiego i zarazem nadzieję na dynamiczny rozwój Sieci w przyszłym roku. Podziękowała także partnerom, w szczególności Ministerstwu Spraw Zagranicznych RP, którego wsparcie finansowe umożliwiło zorganizowanie opisywanej konferencji.

Serhiy Dzherdzh, Szef Ligi Obywatelskiej NATO–Ukraina, rozpoczął swoje wystąpienie od podziękowań za zaproszenie na konferencję. Następnie przybliżył zebrany strukturę i funkcjonowanie Ligi Obywatelskiej. Mianowicie, łączy ona w sobie 72 organizacje społeczne. Jednym z głównych obszarów zainteresowań tych organizacji jest rozwój partnerstwa w środkowej części Ukrainy z organizacjami pozarządowymi z państw członkowskich NATO. Podkreślił również wagę współpracy wspomnianych organizacji z ambasadami państw członkowskich NATO, a także z sektorem bezpieczeństwa Ukrainy oraz ukraińskim Ministerstwem Obrony Narodowej i siłami ukraińskiej floty.

Kolejny z prelegentów – **Ihor Arhuchynskyi**, Szef Dyrektoriatu ds. Bezpieczeństwa Międzynarodowego w Departamencie Aspektów Polityki Zagranicznej Bezpieczeństwa Narodowego (Aparatura Narodowej Rady Bezpieczeństwa i Obrony Ukrainy), ze względu na kłopoty zdrowotne niestety nie był w stanie uczestniczyć w konferencji.

Natomiast **Oleksandr Bielov**, Doradca Szefa Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU), powitał wszystkich uczestników konferencji w imieniu całego zespołu SBU Ukrainy. Wyraził nadzieję, iż Polska będzie zawsze pomagać Ukrainie w integracji euroatlantyckiej, jednocześnie zaznaczając, że kwestia akcesji do struktur NATO zależy przede wszystkim od narodu ukraińskiego, polityków i działań politycznych na Ukrainie. Stwierdził, iż równocześnie liczy, że wszystkie inicjatywy które zostaną przedstawione podczas konferencji znajdą oddźwięk wśród przedstawicieli państw członkowskich.

Oleksandr Babych, Zastępca Szefa Dyrektoriatu ds. Integracji Euroatlantyckiej w Biurze Koordynacji ds. Europejskiej i Euroatlantyckiej Integracji (Sekretariat Rady Ministrów Ukrainy), przedstawił poziom procesu europeizacji i działania Gabinetu Ministrów Ukrainy dla intensyfikacji tego procesu oraz pogłębiania współpracy z NATO. Powołał się na polityczne gwarancję wstępu Ukrainy do NATO, które przedstawił Rzecznik Sojuszu – James Apathuray – w trakcie kwietniowego szczytu państwa NATO w Bukareszcie w 2008 r. Oleksandr Babych wyraził przekonanie, że w niedługim czasie dokończy się proces wstępu Ukrainy do NATO. Omówił plan celowy Rocznej Programy Narodowej dla Ukrainy (ANP), jak również dotychczasowe i planowane działania Gabinetu Ministrów w kwestii współpracy z NATO.

Po zakończeniu części wstępnej konferencji Marcin Koziół otworzył pierwszy panel dyskusyjny zatytułowany: „Doświadczenia Partnerów oraz Krajów Członkowskich NATO w Zaangażowaniu Społeczeństwa Obywatelskiego w Demokratyczny Nadzór Reformy Sektora Bezpieczeństwa”.

Jako pierwszy głos zabrał ponownie Philipp Fluri, który rozpoczął swoje wystąpienie od stwierdzenia, że działalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego w dziedzinie bezpieczeństwa opiera się na szerokim spektrum. Do ich zadań należy nie tylko podnoszenie świadomości społeczeństwa, ale wywołanie publicznej debaty na wspomniane tematy, edukacja polityków oraz monitorowanie poczynań parlamentarzystów oraz osób które wdrażają prawo w danym kraju.

Paulina Gas zaprezentowała doświadczenia Instytutu w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie. Instytut od 1995 roku prowadzi program

pt. „Polska Polityka Wschodnia” w ramach którego zrealizowano szereg projektów skierowanych do ukraińskiego społeczeństwa. Jedne z pierwszych projektów dotyczyły cyklu szkoleń młodych elit ukraińskich (szkolenia dla liderów), a także ich zadaniem było opracowanie analiz sytuacji w Polsce i na Ukrainie oraz organizacja wspólnych spotkań (konferencji, seminariów), które służyły wymianie doświadczeń i opinii. Sam program („Polska Polityka Wschodnia”) ewoluował zgodnie ze zmieniającą się sytuacją geopolityczną w obu krajach. Obecnie realizowane projekty są skierowane do konkretnych grup i nastawione na rozwiązywanie konkretnych problemów. Jako przykład Dyrektor Gas podała projekt: „Społeczeństwo i Armia – Wzajemne Zaufanie Podstawą dla Wzmocnienia Społeczeństwa Obywatelskiego”, którego głównym celem było przeprowadzenie szkoleń i stworzenie mechanizmów współpracy między ukraińską administracją centralną oraz lokalną, a organizacjami pozarządowymi.

Kilka słów komentarza dostarczył Serhiy Dzherdzh, który zaprezentował swoje doświadczenia i przemyślenia na temat wspomnianego projektu.

Natomiast **Marko Savkovic** z serbskiego Centrum Stosunków Cywilno--Wojskowych (CCMR) odniósł się do doświadczeń swojej organizacji w przemianie z organizacji pozarządowej (jak wspomniał doktor Savkovic, ta nazwa wskazuje tylko jaką organizacją nie jest NGO) w pełni niezależne centrum badawcze. W dalszej części swojej prezentacji przedstawił etapy reformy sektora bezpieczeństwa w Serbii oraz doświadczenia CCMR w próbach zreformowania opisywanych zagadnień. Konkludując stwierdził, że elity polityczne nie są przygotowane do trwałego i znaczącego dialogu z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które próbują wpływać na reformę.

Z kolei **Iurie Piintea**, Dyrektor Programowy z Instytutu Dyplomacji Publicznej w Mołdawii, przedstawił sytuację organizacji społeczeństwa obywatelskiego w Mołdawii. Do 2001 roku na terenie wspomnianego kraju nie istniała żadna tego typu organizacja. Ten fakt bez wątpienia wskazuje na zupełny brak atmosfery sprzyjającej rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego często są izolowane i nie mają większego wpływu na edukację społeczeństwa. Dlatego Iurie Piintea wyraził swój podziw i pogratulował Ukrainie zmiany w podejściu do tego typu organizacji oraz coraz skuteczniejszej współpracy

tych organizacji z rządem.

Oleg Kokoshynskyi, Wiceprezes Rady Atlantyckiej Ukrainy oraz Zastępca Przewodniczącego Ligi Obywatelskiej NATO–Ukraina, wyraził swoją opinię na temat procesu formowania się społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie, a także potrzeby zintensyfikowania współpracy z instytucjami międzynarodowymi oraz państwami członkowskimi NATO i UE. Zaproponował wspólne opracowywanie projektów. Jedną z głównych propozycji Olega Kokoshynskiego było skupienie się na kręgach oświatowych, kształcenie ukraińskiego społeczeństwa oraz dotarcie do opinii publicznej, ponieważ tylko z wykształconym społeczeństwem można mówić o wstępie do struktur euroatlantyckich. Ukraina nie posiada odpowiednich regulacji prawnych, kolejne rządy działają słabo w tej kwestii i tylko dzięki międzynarodowym regulacjom Ukraina ma szansę wstępu do NATO (co, jak stwierdził, przyniesie jej tylko same pozytywy). Wspomniał również o trudnych relacjach na linii Moskwa – Kijów, oraz o braku zaufania do Paktu Północnoatlantyckiego na poziomie władz ukraińskich.

Następnie rozpoczęła się dyskusja, która w dużej mierze dotyczyła sposobu w jaki pro-natowskie elity polityczne na Ukrainie zamierzają przekonywać partnerów rosyjskich, aby zrozumieli drogę Ukrainy do NATO.

Po przerwie rozpoczął się drugi panel dyskusyjny zatytułowany: „Grupy zadaniowe Układu Partnerstwa: Raport na temat osiągnięć i prezentacji potencjalnych projektów”. Panel składał się z trzech grup roboczych dotyczących bardziej wyspecjalizowanych zagadnień.

W pierwszej grupie roboczej pt. „Bezpieczeństwo narodowe i polityka obronna a reformy” swoje poglądy zaprezentował **Mykola Sungurovskyi**, Dyrektor ds. Programów Militarnych w Centrum Razumkova. W swojej wypowiedzi skupił się głównie na problemie stosunków Ukrainy z Rosją. Jego zdaniem Rosja nie występuje przeciwko przystąpieniu Ukrainy do NATO, ale przeciwko uniezależnieniu się Ukrainy od Federacji Rosyjskiej. Jedyne wyjście widzi w zaangażowaniu Rosji w jak największą ilość projektów realizowanych wspólnie z NATO i Ukrainą. W dalszej części swojego przemówienia zaznaczył, że istotnym elementem akcesji Ukrainy do Sojuszu jest opracowanie białych ksiąg. Kolejnym, ważnym elementem sprawnego funkcjonowania Rocznej Narodowej Planu jest efektywna współpraca rządowa i

polityczna. Następnie omówił nieefektywność dokumentów, które są przyjmowane przez rząd lub wysyłane do NATO, ponieważ na etapie tworzenia nie są poddawane żadnej ocenie, która mogłaby pozytywnie wpłynąć na dopracowanie owych dokumentów. Omówił także problem korupcji i klanów istniejący w ukraińskiej polityce, który niestety opanował już cały system ukraiński.

Druga grupa robocza: „Monitorowanie Euroatlantyckich reform” odbyła się po przerwie na lunch. Składała się z prezentacji **Oleksandra Sushko**, Dyrektora w Instytucie Współpracy Euroatlantyckiej. Wspomniany panelista zaznaczył, że takie dokumenty jak Plan Członkostwa NATO-Ukraina są niezwykle potrzebne i cenne dla ukraińskiego rządu, gdyż stanowią zbiór wskazówek oraz kryteriów, które musi spełnić Ukraina, żeby stać się członkiem NATO, a w związku z tym są one ponadpartyjne i muszą być respektowane przez wszystkie ugrupowania, jeśli ich celem jest akcesja Ukrainy do Sojuszu. Wspomniał też, że jego Instytut stworzył rekomendacje dla rządu Ukrainy, które zostały tylko w części wykorzystane w Rocznym Planie Narodowym (ANP) na rok 2010.

Trzecią grupę roboczą zatytułowaną: „Współpraca przemysłu obronnego a reformy” poprowadziła **Lyudmyła Chmil**, Oficer Programowy (Układ Partnerstwa NATO–Ukraina na rzecz Rozwoju Wiedzy Społeczeństwa Obywatelskiego). W swoim wystąpieniu podjęła się wyjaśnienia na czym polega promocja „dobrego” zarządzania w sektorze przemysłu obronnego. Zaznaczyła, że pomimo wielu deklaracji ze strony ukraińskiego rządu, duża część tego przemysłu znajduje się w rękach państwa, a sam proces prywatyzacji przebiega bardzo powoli. Ponadto, nad całym sektorem bezpieczeństwa pieczę trzymają dwa ministerstwa i specjalna agencja, co na pewno nie poprawia stopnia koordynacji.

W ramach trzeciej sesji: „Ustanowienie nowych grup zadaniowych w ramach inicjatywy Układu Partnerstwa i prezentacja potencjalnych projektów” odbyły się kolejne trzy grupy robocze.

Stephen Glover, Specjalny Doradca ds. Obronności Wielkiej Brytanii wygłosił prelekcje podczas czwartej grupy roboczej pt. „Budując spójność”. Wyjaśnił, co jest celem tej grupy zadaniowej – wypracowanie trzech instrumentów budujących spójność i obniżających ryzyko korupcji w sektorze bezpieczeństwa (są to: narzędzie

samooceny – SAT, kurs, poradnik). Do tej pory udało się przeprowadzić pilotażowe badanie kwestionariuszowe, przeszkolić dwudziestu ośmiu kursantów w trakcie szkolenia w Kijowie br. (następne szkolenia w grudniu 2009 r. oraz marcu 2010 r.) oraz zebrać opinie i spostrzeżenia uczestników projektu w celu umieszczenia ich w poradniku.

Po krótkiej przerwie odbyła się piąta grupa robocza – „Reforma sektora bezpieczeństwa i kwestie praw człowieka”, która składała się z dwóch wystąpień. Pierwszy zabrał głos Serhiy Dzherdzh, opowiedział o projekcie Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU), która zorganizowała wystawę poświęconą Hołodomorowi i UPA, przedstawiającą różne dokumenty historyczne poświęcone losom obywateli Ukrainy. Wspomniał, iż wspólnie z innymi organizacjami pozarządowymi Liga organizuje seminaria dotyczące wspomnianej tematyki, w których biorą udział wojskowi oraz pracownicy i urzędnicy SBU. Zaznaczył, iż jest to pozytywny krok w stronę współpracy z w/w organizacjami.

Z kolei Oleksandr Bielov omówił współpracę z ukraińskimi NGO's od momentu powstania służby bezpieczeństwa na Ukrainie oraz zaprezentował, jak ta współpraca wygląda w dniu dzisiejszym. Zaznaczył, że nieodłącznym elementem sprawnego funkcjonowania państwa musi być demokratyczna kontrola nad sektorem wywiadowczym, w której udział powinny mieć organizacje pozarządowe i grupy eksperckie. Zaakcentował potrzebę zabezpieczenia bezpieczeństwa społecznego, przy jak najmniejszej ingerencji w sferę praw człowieka. Stwierdził, że bezpieczeństwo państwa i bezpieczeństwo społeczeństwa nie mogą osobno funkcjonować. Następnie, ponownie zaznaczył potrzebę współpracy z niezależnymi ekspertami, organizacjami pozarządowymi oraz wykorzystaniu w odpowiedni sposób doświadczeń państw członkowskich NATO. Planowanie sektora bezpieczeństwa nie może być chaotyczne. Co więcej, musi się opierać o bazę normatywną i prawną.

Natomiast w trakcie szóstej grupy roboczej: „Bezpieczeństwo Gospodarcze”, swoją prezentację przedstawiła Lyudmyła Chmil. Zaznaczyła, iż omawiana grupa robocza jest stosunkowo nową inicjatywą, dlatego praktycznie nie zaczęła jeszcze funkcjonować. Jednakże, pod koniec października br. miało miejsce spotkanie przedstawicieli Kwatery Głównej NATO i ekspertów z organizacji pozarządowych

zarówno z krajów członkowskich oraz Ukrainy, a także reprezentantów rządu ukraińskiego. Wspominany okrągły stół w znaczący sposób pomógł w ustaleniu obszarów działalności grupy roboczej. Wyjaśniła również dlaczego bezpieczeństwo ekonomiczne jest jednym z ważniejszych zagadnień dla NATO (nawet jeśli nie znajduje się na czele priorytetów Sojuszu).

Kolejny, czwarty panel – „Wspólna Grupa Robocza ds. Reformy Obronnej (JWGDR) Programu Profesjonalnego Rozwoju: Dotychczasowe Doświadczenia w Inicjatywie Sieci Partnerskiej Przyszłego Połączenia NATO-Ukraina” poprowadzili wspólnie **Barry Adams**, Menager Programowy (Wspólna Grupa Robocza ds. Reformy Obronnej – JWGDR Programu Profesjonalnego Rozwoju) oraz Stephen Glover. Pierwszy z panelistów omówił rodzaje i sposoby wdrażania reform w kraju aspirującym. Uwypuklił rolę i miejsce organizacji społeczeństwa obywatelskiego w tym procesie. Z kolei Stephen Glover wymienił kilka ważkich czynników potrzebnych w procesie przemian, tzn. zaangażowanie – w dużej mierze elit politycznych, współpraca – musi być zarówno prezentowana wewnątrz (Ukraina), jak również w postaci skoordynowanej współpracy z zewnątrz (kraje członkowskie NATO) i wreszcie wyzwanie – zmiana sposobu myślenia społeczeństwa o Sojuszu, co jest w dużej mierze zadaniem właśnie organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Wspomniane czynniki wraz z dobrze opracowanym programem rozwoju mogą się przyczynić do sukcesu.

Ostania sesja dyskusyjna konferencji zatytułowana: „Prezentacja i omówienie Projektu Układu Partnerstwa NATO–Ukraina na rzecz Rozwoju Wiedzy Społeczeństwa Obywatelskiego” składała się również z dwóch wystąpień. Pierwszy z prelegentów – Marcin Koziół – rozpoczął od stwierdzenia, iż Sieć Partnerstwa nie może stać się pełnoprawną częścią natowskiego programu Partnerstwo dla Pokoju, gdyż brakuje jednego państwa członkowskiego NATO, które zdecydowało się pełnić rolę lidera w projekcie. Wyraził także nadzieję, że do szóstego grudnia br., czyli do spotkania przedstawicieli państw członkowskich w Brukseli uda się takiego lidera znaleźć oraz przedstawić szczegółowy plan projektu. Scharakteryzował również rolę i rodzaj zaangażowania w Sieć dotychczasowych partnerów (DCAF, Liga Obywatelska NATO-Ukraina).

Natomiast Philipp Fluri wyraził zadowolenie z faktu, że planowana Sieć wchodzi

w ostatnią fazę wstępną przed oficjalnym rozpoczęciem projektu. Pomimo ograniczonych środków, jakie posiada DCAF, zaznaczył wolę swojej we wspieraniu podobnych przedsięwzięć jak niniejsza konferencja, która staje się miejscem swobodnej wymiany myśli i poglądów.

Ze względu na opóźnienie w programie konferencji Przewodniczący Marcin Kozieł zdecydował się oddać głos jedynie Paulinie Gas, jako przedstawicielowi gospodarzy konferencji oraz Oleksandrowi Bielovowi – reprezentantowi ukraińskich gości, aby wygłosili uwagi końcowe.

Paulina Gas wyraziła zadowolenie z dużej liczby pomysłów, które będą realizowane w ramach Sieci, a które powstały podczas konferencji. Zapewniła o pełnym zaangażowaniu Instytutu w projekt oraz „oddała” w ręce Sieci zespół oraz doświadczenie ISS w realizowaniu podobnych projektów na Ukrainie. Podziękowała również wszystkim uczestnikom za zaangażowanie merytoryczne w konferencję.

Natomiast Oleksandr Bielov podziękował za zorganizowane spotkanie i równocześnie zapewnił, że wszystkie inicjatywy tej konferencji będą omówione i rozpatrzone przez Sekretariat Rady Bezpieczeństwa Ukrainy.

Na koniec głos zabrał Marcin Kozieł. Wyraził swoją wdzięczność wszystkim zebranych za ciekawą i konstruktywną dyskusję, a w szczególności podziękował ministrowi Klichowi za to, że zgodził się uświetnić konferencję swoimi celnymi uwagami i przemyśleniami. Podziękował także partnerom i współorganizatorom konferencji za pomoc w realizacji zadania.

**INDEX Pamięci Polaków
zamordowanych przez
hitlerowców za pomoc Żydom**

**SPRAWIEDLIWI I ICH ŚWIAT – SPOTKANIA Z HISTORIA DLA MŁODZIEŻY
PONADGIMNAZJALNEJ**

Termin: 1 sierpnia–31 grudnia 2009 r.

Patronat Honorowy: Minister Edukacji Narodowej, Małopolski Kurator Oświaty,
Świętokrzyski Kurator Oświaty

Partnerzy: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu
Operacyjnego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich

Koordynator: Szymon Karwacki

Opis:

Kolejna edycja projektu „Sprawiedliwi i ich świat” była skierowana do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego oraz świętokrzyskiego. Głównym założeniem projektu edukacyjnego „Sprawiedliwi i ich Świat”, podobnie jak w przypadku poprzednich edycji projektu, było przybliżenie młodzieży życia obywateli polskich uhonorowanych tytułem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata”. Poprzez ich historię młodzi ludzie poznali pozytywne wzorce zachowań oraz wartości, które należy pielęgnować. Umiejscowienie opowieści w kontekście historycznym pozwoliło młodzieży lepiej poznać II Rzeczpospolitą, a także okres okupacji niemieckiej. Pragnęliśmy, aby projekt ten był odpowiedzią z jednej strony na potrzeby uczniów, którym niezbędna jest kompleksowa wiedza, prezentowana w przystępny dla nich sposób, natomiast z drugiej strony odpowiedzią na potrzeby placówek edukacyjnych, które z różnych względów nie są w stanie zrealizować obowiązującej podstawy programowej. Nauka historii w polskiej szkole skupia się przede wszystkim na ogólnych zagadnieniach dotyczących historii Polski oraz świata. W związku z tym faktem, uczniowie często nie mają możliwości szczegółowego poznania wielu z zagadnień, których znajomość i rozumienie jest niezbędne, aby możliwym było swobodne i świadome poruszanie się w rzeczywistości społecznej, która ich otacza. Jednym z takich zagadnień jest Holokaust oraz stosunki polsko-żydowskie przed wojną oraz w trakcie jej trwania, które to stanęły w centrum realizowanego przez Instytut projektu. Projekt składał się z dwóch części: trzygodzinnego spotkania z młodzieżą w każdej ze szkół oraz cyklu pięciu spotkań z osobami uhonorowanymi tytułem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata”. Sprawiedliwi przybliżyli życie mieszkańców przed wojną i w czasie jej trwania, środowisko w którym żyli oraz specyfikę relacji społecznych przed wybuchem wojny. Opisali miejsca w których przed wojną mieszkali Żydzi. Podzielili się także swoimi doświadczeniami z trudnych czasów wojennej okupacji.

Zajęcia w szkołach prowadzone były przez przeszkolonych Animatorów, którzy w ramach lekcji wykorzystywali opracowany na potrzeby projektu scenariusz. Został on opracowany w taki sposób, by Animator mógł dostosować narzędzia wykorzystywane w trakcie zajęć do wiedzy oraz aktywności i zaangażowania uczniów, jednocześnie przekazując wiedzę z wszystkich obszarów niezbędnych do zrozumienia złożonych relacji polsko-żydowskich w trakcie trwania II Wojny Światowej. W trakcie zajęć uczniowie uzyskali również wiedzę na temat historii i założeń powstania *Księgi Sprawiedliwych wśród Narodów Świata*, a także metodologii badań oraz sposobu przyznawania samego tytułu. Aby nadać historii kontekst lokalny, Animatorzy prezentowali wybrane historie Sprawiedliwych pochodzących z miejscowości, w której były prowadzone zajęcia, bądź miejscowości okolicznych. Osadzenie historii w kontekście lokalnym, tak, aby uczniowie mogli odczuć i zrozumieć, że wielkie wydarzenia historyczne dotyczą także małych ojczyzn, historii ich regionu, a często nawet losów rodzinnych samych zainteresowanych, pozwoliło na efektywniejsze przekazywanie wiedzy. W ramach projektu przeszkolono 1350 uczniów podczas 70 spotkań przeprowadzonych w 25 szkołach ponadgimnazjalnych Małopolski oraz województwa świętokrzyskiego.

PROMOCJA KSIĘGI SPRAWIEDLIWYCH WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA

Termin: 25 marca i 28 czerwca 2009 r.

Partnerzy: Narodowe Centrum Kultury, Ambasada Izraela w Polsce

Koordynator: Michał Burek

Fundacja Instytut Studiów Strategicznych w dniu 25 marca 2009 roku zorganizowała konferencję prezentującą pierwsze polskie wydanie *Księgi Sprawiedliwych wśród Narodów Świata*. Spotkanie odbyło się w Centrum Prasowym Foksal w Domu Dziennikarza w Warszawie. W spotkaniu wzięli udział: profesor Władysław Bartoszewski, dr Dariusz Libionka – redaktor naukowy wydania, Tomasz Merta – podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Anna Szymańska-Klich – prezes Fundacji Instytut Studiów Strategicznych i Paulina Gas – dyrektor ISS.

28 czerwca 2009 w Muzeum Galicja w Krakowie w ramach XIX Festiwalu Kultury Żydowskiej odbyło się kolejne spotkanie promujące publikację. Współorganizatorem spotkania była Ambasada Izraela w Polsce. Spotkanie to połączone było z oficjalną uroczystością przyznania honorowego obywatelstwa polskim Sprawiedliwym Wśród Narodów Świata. Wyróżnieniem tym uhonorowana została pani Stefania Wilkosz-Filo oraz pośmiertnie pan Paweł Roszkowski (a także jego matka Anna Roszkowska-Krupa). Podczas uroczystości Dyrektor Fundacji Instytut Studiów Strategicznych wręczyła wyróżnionej Sprawiedliwej wśród Narodów Świata, polskie wydanie *Księgi Sprawiedliwych* oraz zaprezentowała zebranym przygotowaną publikację. W spotkaniu uczestniczył Ambasador Izraela Zvi Rav-Ner oraz Minister w Kancelarii Prezydenta RP Ewa Junczyk-Ziomecka.

Instytut dla Organizacji Pozarządowych

Celem programu jest wsparcie organizacji pozarządowych w efektywnym działaniu, sprawnym wykorzystywaniu środków krajowych i europejskich, budowaniu

regionalnych powiązań. Równie ważnym obszarem działania programu jest realizowanie projektów o charakterze edukacyjnym i społecznym, wspierających i aktywizujących nauczycieli, młodzież, liderów społecznych, lokalne społeczności. W roku 2009 w ramach programu *Institut dla Organizacji Pozarządowych* realizowany był projekt „**Wspólne działanie – kluczem do sukcesu**” który będzie miał kontynuację w 2010 roku. Natomiast projekt „GIS – kluczem do kariery zawodowej” będzie realizowany w 2010 i 2011 roku.

PROJEKT „Wspólne działanie – kluczem do sukcesu”

Miejsce realizacji: województwo małopolskie

Patronat honorowy: dr Janusz Kochanowski – Rzecznik Praw Obywatela, Roman Ciepela – Wicemarszałek Województwa Małopolskiego

Koordynator: Kamila Kołbut

Czas realizacji: 1 sierpnia 2009–31 października 2010

Cel główny:

Wprowadzenie kompleksowego programu, w ramach którego zostaną podjęte działania monitorujące i kontrolujące administrację publiczną przez społeczność województwa małopolskiego.

Okres realizacji:

Projekt jest realizowany w okresie od 1 sierpnia 2009 do 31 października 2010 na terenie województwa małopolskiego.

Uczestnicy:

Swoimi działaniami objęliśmy **51** beneficjentów wyłonionych w procesie rekrutacyjnym w tym :

- **32 lokalnych liderów**, którzy prężnie działają na rzecz lokalnych społeczności i podejmują współpracę z administracją publiczną;
- **19 przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego**, jako reprezentantów administracji publicznej.

Projekt „Wspólne działanie – kluczem do sukcesu” składa się z:

Programu Aktywny Obywatel:(październik 2009–maj 2010) – cykl intensywnych warsztatów przeznaczonych dla lokalnych liderów i przedstawicieli administracji publicznej realizowanych sprawdzoną metodą aktywizacji lokalnej. Na program składa się 8 szkoleń dla każdej grupy z czterech obszarów, na jakie została podzielona małopolska. W sumie 128 godzin szkoleń dla jednego beneficjenta.

Wymiany dobrych praktyk pomiędzy uczestnikami Programu Aktywny Obywatel: beneficjenci będą mogli zweryfikować swoją wiedzę podczas wizyt w trzech pozostałych regionach powstałych na potrzeby projektu. Spotkania stworzą możliwość wymiany opinii o pozytywnych i negatywnych sytuacjach dotyczących tematyki programu. Ponadto uczestnicy zaprezentują problemy oraz pozytywne przykłady własnych działań pochodzące ze współpracy z administracją, które będzie można wykorzystać także w innych powiatach.

Realizacja projektu w okresie 01.08.2009–31.12.2009 obejmowała następujące działania.

1. Rekrutacja uczestników projektu

Zgodnie z założeniami projektowymi rekrutacją uczestników zajmował się specjalista ds. informacji i rekrutacji. Zostały wysłane zaproszenia drogą elektroniczną i tradycyjną do wszystkich potencjalnych zainteresowanych, czyli Lokalnych Grup Działania, lokalnych liderów, jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych z województwa małopolskiego.

Podczas konferencji promująco-rekrutacyjnej projektu „Wspólne działanie kluczem do sukcesu” zostały rozprowadzone pakiety rekrutacyjne wśród uczestników. W ramach pakietów beneficjenci otrzymali pełny zakres informacji o poszczególnych etapach realizacji projektu, formularze zgłoszeniowe z regulaminem uczestnictwa. Kolejne działanie rekrutacyjne dotyczyło Programu Aktywny Obywatel, została zawiązana współpraca z Siecią Lokalnych Grup Działania w województwie małopolskim z Panią Prezes Renatą Bukowską, która również włączyła się w rekrutację uczestników poprzez wysyłkę informacji o rekrutacji (wykorzystując swoją bazę kontaktów z Lokalnymi Grupami Działania). Proces rekrutacyjny został zakończony posiedzeniem Komisji Rekrutacyjnej, która w składzie: koordynator projektu, asystent koordynatora i animator projektu, zakwalifikowała 36 uczestników do udziału w projekcie.

2. Promocja Projektu

Specjalista ds. Informacji i Rekrutacji podzielił działania promocyjne na trzy obszary tematyczne: Opracowanie graficzne i zlecenie wykonania strony internetowej www.aktywnyobywatel.pl, materiałów promocyjno-rekrutacyjnych formie ulotek i plakatów oraz zlecenie wykonania materiałów promocyjno-informacyjnych dotyczących Programu Aktywny Obywatel. Specjalista ds. Informacji i Promocji był odpowiedzialny za kontakt z prasą lokalną i mediami oraz za treść zamieszczanych ogłoszeń prasowych dotyczących promocji i rekrutacji.

Promocja dotycząca konferencji, która była pierwszym działaniem otwierającym projekt odbyła się 30 września 2009 roku w Centrum Konferencyjny Lubicz w Krakowie. Informacja o konferencji została wysłana drogą tradycyjną i mailową (500 sztuk) w formie zaproszeń do osób zainteresowanych tematyką, która była poruszana w ramach konferencji oraz do potencjalnych beneficjentów kolejnych działań projektowych. Dodatkową formą promocji i rekrutacji było rozwieszenie plakatów informacyjno-rekrutacyjnych i kolportaż ulotek informacyjnych. W konferencji brali udział przedstawiciele urzędu marszałkowskiego, lokalnych grup działania, społeczni

liderzy, grupa naukowców i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego – w sumie 60 osób. Konferencja została objęta honorowym patronatem przez Rzecznika Praw Obywatelskich dra Janusza Kochanowskiego, ponadto Pan Rzecznik bardzo zaangażował się w realizację konferencji łącznie z przygotowaniem wykładu inauguracyjnego (z przyczyn niezależnych Pan Rzecznik nie dotarł na konferencję, jego przedstawiciel przedstawił jednak Jego wystąpienie).

Prelegentami na konferencji byli: przedstawiciel Rzecznika Praw Obywatelskich dra Janusza Kochanowskiego, Wicemarszałek Województwa Małopolskiego Roman Ciepela, Prezes Małopolskiej Sieci Lokalnych Grup Działania Renata Bukowska i przedstawiciel kół naukowych zajmujących się tematyką społeczeństwa obywatelskiego dr Ewa Bogacz-Wojtanowska z Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Specjalista ds. Promocji i Informacji w ramach promocji programu Aktywny Obywatel wdrożył kampanię promocyjno-rekrutacyjną poprzez kolportaż ulotek, plakatów, ogłoszenia prasowe i na portalach internetowych, spotkania indywidualne oraz poprzez bezpośredni kontakt telefoniczny.

3. Realizacja Programu Aktywny Obywatel

Po zakończonym procesie rekrutacyjnym (30 października 2009 roku) Koordynator Projektu, Animator i Asystent Koordynatora w dniu 2 listopada, po posiedzeniu komisji rekrutacyjnej, przygotowali listę osób, które zostały zakwalifikowane do udziału w projekcie. Do udziału w projekcie zostało zakwalifikowanych 36 osób, z tego 4 osoby zrezygnowały. W dniach 7-8 listopada 32 Beneficjentów Ostatecznych uczestniczyło w ramach Programu Aktywny Obywatel, w pierwszych zajęciach integracyjno-wprowadzających. Zajęcia odbyły się w ośrodku szkoleniowym w Ochotnicy Dolnej. Zgodnie z założeniami projektu pierwsze spotkania miało charakter wprowadzający i integrujący z uwagą na udział BO. W kolejnych etapach realizacji projektu

projektodawca zorganizował wspólne zajęcia, pod koniec których BO zostali podzieleni na dwie grupy szkoleniowe. Uwzględniając podział BO zapisany we wniosku o dofinansowanie, zastosowaliśmy podział zgodnie z administracyjną nomenklaturą na Małopolskę południową i północną. Taki podział wpłynie na efektywność prowadzonych szkoleń w ramach Programu Aktywny Obywatel.

4. Spotkania z animatorem

W ramach działań związanych z animacją został zakupiony laptop z oprogramowaniem, który posłużył do spotkań animacyjnych z lokalną społecznością w okresie od września do października 2009 roku. Ponadto animator projektu uczestniczył aktywnie w przygotowaniach konferencji i w rekrutacji do Programu Aktywny Obywatel.

Na pierwszym spotkaniu w ramach Programu Aktywny Obywatel zainicjował współpracę z lokalnymi liderami i przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego.

Kolejnymi działaniami realizowanym w 2010 roku będą:

Wizyty studyjne w państwach sąsiadujących

Mając na względzie dostarczenie najnowszych i najbardziej efektywnych metod i przykładów pozytywnego współdziałania społeczeństwa obywatelskiego z administracją publiczną, zaplanowaliśmy wizyty studyjne beneficjentów ostatecznych w państwach sąsiadujących z Polską. Podczas tych wizyty beneficjenci spotkają się z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i administracją publiczną zarówno w Czechach jak i na Słowacji.

Spotkanie podsumowujące – Grupy fokusowe

Beneficjenci podsumują udział w projekcie poprzez uczestnictwo w grupach fokusowych. Otrzymane wyniki posłużą do opracowania interaktywnej mapy.

Realizacja interaktywnej mapy: idea społeczeństwa obywatelskiego realizowana za pomocą myszki komputerowej

Działaniem finalizującym będzie opracowanie dla województwa małopolskiego interaktywnej mapy. Korzystając z interaktywnej mapy on-line, będzie można analizować poszczególne powiaty i gminy pod kątem współpracy administracji rządowej z trzecim sektorem (zaznaczone problemy z jakimi boryka się dana społeczność, jakie są podejmowane kroki do rozwiązania danego problemu, ponadto zostaną umieszczone dane kontaktowe radnych, którzy są głosem obywateli w administracji publicznej).

Swój wkład wniosą również uczestnicy programu poprzez swoje spostrzeżenia sygnalizowane podczas spotkań dotyczących wymiany dobrych praktyk, wizyt studyjnych oraz grup fokusowych.

Oczywiście najważniejszym elementem, bez którego mapa nie będzie spełniała należycie swojej roli, są obywatele województwa małopolskiego, którzy wchodząc na mapę i zaznaczając dany problem, wykonają pierwszy krok ku aktywnemu uczestnictwu w życiu obywatelskim i monitorowaniu obietnic składanych przez administrację publiczną.

Animacja Lokalnej Społeczności

Beneficjenci przez cały okres realizacji projektu będą objęci wsparciem w ramach ścieżki animacyjnej na płaszczyźnie administracji publicznej i społeczeństwa lokalnego. W tym celu animator będzie wspierać grupy lokalne w opracowaniu planu działań związanych z pobudzeniem inicjatyw obywatelskich w stosunku do administracji publicznej.

PROJEKT „GIS – kluczem do kariery zawodowej”

Miejsce realizacji: województwo małopolskie

Patronat honorowy: Małopolski Kurator Oświaty

Koordynator: Michał Burek

Okres realizacji: 1 grudnia 2009 r.–7 lipca 2011 r.

Cel główny:

Rozwój kształcenia i kompetencji zawodowych w zespołach szkół zawodowych powiatu bocheńskiego i olkuskiego przez podniesienie atrakcyjności i jakości nauczania przedmiotów zawodowych.

Okres realizacji:

Projekt jest realizowany w okresie od 1 grudnia 2009 do 7 lipca 2011 na terenie województwa małopolskiego.

Uczestnicy:

- Zespół Szkół nr 1 w Olkuszu
- Zespół Szkół nr 2 w Bochni

Działania będą realizowane jako program modułowy teoria + praktyka:

1. Utworzenie dwóch Laboratoriów GIS (01.12.2009–31.01.2010) z pełnym wyposażeniem, które będą wykorzystywane przez BO do kursów, egzaminów sprawdzających i realizacji projektów w ramach zajęć praktycznej nauki zawodu z GIS.

2. Etap I – Realizacja szkoleń wprowadzających dla BO. Zostaną zrealizowane dwa intensywne szkolenia pogłębiające wiedzę: 1. „Wprowadzenie do ArcGIS desktop” – kurs modułowy składający się z wykładu i ćwiczeń praktycznych oraz testu sprawdzającego wiedzę (po zakończeniu kursu wszyscy BO otrzymają imienny

certyfikat) oraz 2. „GIS dla kartografii w terenie” – obejmujący kurs mobilnych technologii GPS/GIS w pozyskiwaniu i prezentacji geodanych, wykorzystanie GPS w geotagowaniu zdjęć, integrację z innymi urządzeniami, praktyczne wykorzystanie wielofunkcyjnego systemu precyzyjnego pozycjonowania satelitarnego ASG-EUPOS.

3.Etap II – Zajęcia w grupach badawczych z wykorzystaniem laboratorium GIS.

BO po ukończeniu kursu wprowadzającego i zaawansowanego będą uczestniczyć w zespołach badawczych, których zadaniem będzie przedstawienie pomysłów na wykorzystanie w praktyce zdobytej wiedzy.

4. Etap III – Realizacja projektów w terenie w grupach badawczych z udziałem eksperta zewnętrznego oraz z wykorzystanie sprzętu z Laboratorium GIS

(01-30.09.2010, 15.05-15.06.2011 – 100 h w ciągu trzech tygodni, po 6 godzin dziennie w ramach praktycznej nauki zawodu). W 4 etapie ekspert zewnętrzny, nauczyciele i BO wdrożą pomysły z etapu III w postaci projektów, które powstały w poprzednim etapie w grupach badawczych.

5. Etap IV – Wyjazd szkoleniowy dla 20 BO z najlepszymi wynikami.

Podczas realizacji całościowego projektu otrzymają oni dodatkowe wsparcie w postaci wyjazdu do Warszawy na dodatkowe szkolenie pogłębiające dotychczasowo zdobytą wiedzę.

6.Wyjazd integracyjno-szkoleniowy dla BO z Bochni i Olkusza

W ramach nawiązania współpracy pomiędzy szkołami uczestniczącymi w projekcie zostanie zorganizowany wyjazd dla BO, podczas którego zostanie zrealizowany od początku do końca wspólny projekt.

7.Zajęcia z języka angielskiego – techniczne aspekty zawodu

Kurs prowadzony w języku angielskim z wykorzystaniem metody komunikatywnej polegającej na rozwinięciu zdolności komunikacyjnych kursantów w środowisku zawodowym.

Seminaria eksperckie

Spotkanie z Generałem Lawrence'em P. Farrellem

Termin: 24 czerwca 2009 r.

Miejsce realizacji: Biblioteka Fundacji Instytut Studiów Strategicznych

Partnerzy: Konsulat Generalny USA w Krakowie

Koordynator: Szymon Karwacki

Opis:

W dniu 24 czerwca 2009 r. w Bibliotece Instytutu Studiów Strategicznych odbyło się spotkanie ze światowej klasy ekspertem ds. bezpieczeństwa – generałem Lawrence'em P. Farrellem Jr., byłym generałem Sztabu Sił Powietrznych USA, prezesem National Defense Industrial Association. Główne zagadnienia poruszane podczas spotkania dotyczyły spraw bezpieczeństwa energetycznego. Seminarium zostało zorganizowane we współpracy z Konsulatem Generalnym USA w Krakowie.

WYDAWNICTWO

Księga Sprawiedliwych wśród Narodów Świata

Partnerzy: Instytut Yad Vashem, Narodowe Centrum Kultury, Instytut Książki

Koordynator: Michał Burek

Fundacja Instytut Studiów Strategicznych od 2006 roku przygotowywała pierwsze polskie wydanie *Księgi Sprawiedliwych wśród Narodów Świata*. Ostatecznie udało się ją wydać w lutym 2009 r. *Księga* zawiera biogramy 5374 Polaków uznanych za Sprawiedliwych wśród Narodów Świata do roku 2000. Księga nie powstałaby bez pomocy i zaangażowania profesora Władysława Bartoszewskiego, Dawida Pelega – ambasadora Izraela w Polsce oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Prace nad *Księgą* były prowadzone pod kierownictwem dra Dariusza Libionki, ponadto w skład zespołu redakcyjnego wchodził: dr Robert Kuwałek i dr Adam Kopciowski. Polskie wydanie opracowywane było na bazie publikacji w języku angielskim. Prace dotyczyły nie tylko tłumaczenia z języka angielskiego, ale również analizy materiałów źródłowych, które w oryginale sporządzone były w językach polskim, hebrajskim, jidysz, angielskim i niemieckim. Zastosowaliśmy również procedurę wielokrotnej korekty i redakcji technicznej. Zespół redakcyjny stał przed niezwykle trudnym zadaniem, ponieważ prace merytoryczne ujawniły duże problemy z pisownią: nazwisk, nazw organizacji, nazw miejscowości oraz błędy faktograficzne. Wydanie *Księgi Sprawiedliwych wśród Narodów Świata* po polsku jest wydarzeniem niezwykle istotnym. Historie zwykłych ludzi, którzy wykazali się niezwykłą odwagą stanowią ważny wkład w kształtowanie pamięci i świadomości zbiorowej. Księga ma wartość nie tylko dokumentalną, ale także, a może przede wszystkim, edukacyjną. Podkreśla wagę wartości humanitarnych, daje przykłady postaw moralnych w czasach ich zaniku – przywracając wiarę w człowieczeństwo.

Współczesne stosunki polsko-ukraińskie

Autor: Piotr Kuspys

Autor kreśli pozytywny bilans stosunków dwóch krajów w latach 1991-2008, choć nie unika on także spraw trudnych lub kontrowersyjnych. 2 grudnia 1991 roku Polska jako pierwsze państwo na świecie oficjalnie uznała suwerenność Ukrainy. 18 maja 1992 roku oba państwa podpisały traktat o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy wyznaczający formalno-prawne ramy relacji polsko-ukraińskich. Współpracy polsko-ukraińskiej nie podważyło ochłodzenie stosunków w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych. Natomiast zaangażowanie polskich polityków i polskiego społeczeństwa w wydarzeniach tzw. pomarańczowej rewolucji w latach 2004-2005 stworzyło bardzo korzystne przesłanki dla pojednania pomiędzy obu narodami. O randze stosunków pomiędzy Polską a Ukrainą świadczy również bardzo rozwinięta ich infrastruktura formalno-prawna. Do 2008 roku oba państwa zawarły bowiem łącznie aż 124 umowy międzynarodowe regulujące zasady dwustronnej współpracy pomiędzy nimi. Należy w tym miejscu podkreślić, że Polska była i jest nadal aktywnym rzecznikiem stopniowego wspierania dążeń Ukrainy do współpracy z Zachodem, a w przyszłości także integracji z NATO i Unią Europejską. Polska i Ukraina są też dla siebie ważnymi partnerami gospodarczymi. (ze wstępu prof. Janusza Węca)

Piotr Kuspys – doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, Uniwersytet Jagielloński; komentator polityczny BBC World Service, ekspert Fundacji Kazimierza Pułaskiego ds. polityki międzynarodowej; tłumacz dyplomatyczny języka ukraińskiego i rosyjskiego, wykładowca na Katedrze UNESCO do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową, Uniwersytet Jagielloński, autor szeregu publikacji naukowych i komentarzy prasowych.

Małopolska bogata w kultury; śladami historii i kultury Żydów.

Autor: Marta Duch, Mateusz Dyngosz

Celem zadania jest promocja dziedzictwa kulturalnego regionu Małopolski. Przewidzianym narzędziem umożliwiającym realizację celu jest przewodnik turystyczny po miejscach związanych z historią i kulturą społeczności żydowskiej zamieszkującej przed wojną region Małopolski. Należą do nich: Bobowa, Bochnia, Chrzanów, Dąbrowa Tarnowska, Nowy Sącz, Nowy Targ, Nowy Wiśnicz, Oświęcim, Wadowice. Są to miejsca zamieszkiwane przed wojną przez społeczność żydowską, która w sposób szczególny zaznaczyła swoją obecność w ich przestrzeni, a jej ślady są dostrzegalne także dziś. Świadomie w przewodniku pominęliśmy Kraków i Tarnów, które są dobrze opisane w licznych tego typu publikacjach. Zaprezentowanie tak istotnej części dziedzictwa kulturowego niewątpliwie wzbogaci ofertę kulturalną regionu. Obecnie na rynku wydawniczym brakuje tego typu pozycji. Nie ma opracowania, które przedstawiałoby dzieje i kulturę Żydów małopolskich w sposób rzetelny, a zarazem ciekawy i przystępny dla szerokiego grona odbiorców. Przygotowanie przewodnika pozwoli przywrócić dziedzictwo Żydów na turystyczną mapę Małopolski i uświadomić jej wielowiekową obecność na tym obszarze. Równocześnie będzie stanowić materiał edukacyjny kierowany zarówno do polskiej społeczności, która otrzyma szansę na wypracowanie postawy otwartej na inność i różnorodność, jak również międzynarodowej, do tej pory spoglądającej na przeszłość Żydów w Małopolsce z perspektywy Zagłady. Dla społeczności międzynarodowej przygotowujemy wersję anglojęzyczną.

Prezes Zarządu

Anna Szymańska-Klich

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Antoni Potocki
Członek Zarządu

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Prof. dr hab. Zdzisław Mach
Członek Zarządu

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Andrzej Barański
Członek Zarządu

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Prof. dr hab. Grażyna Skąpska
Członek Zarządu

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Prof. Dr Hab. Stanisław Miklaszewski
Członek Zarządu

FUNDACJA
INSTYTUT STUDIÓW STRATEGICZNYCH

Paweł Rey
Członek Zarządu